

zeruko
ARGIA

78-VII-8

1978-Uztaila-16-XLI garren urtea 793 zenbakia 50 pezta

SAN JERONIMIN

GERMAN

Gipuzkoa'ko jakintza bearrak, iraunkor eta eten-
gabeko ardura eskatzen dute. Bereziak eta or-
emenka edatuak izanik, elkar artu ta saillean
egin bearreko lana.

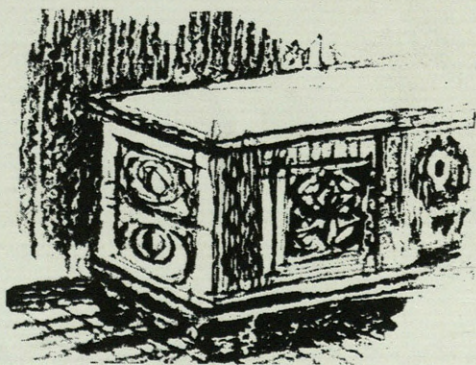
Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortutako etekiñak ez
ditu erabilli oi banakako laguntzan, Gipuzko-
erriaren onerako bai ordea. Zuri Kutxan jarritako
diruak konitua ematen dizu baita orretaz gaiñera
zu, Donosti-Aurrezki-Kutxa'ren bidez ekintza
auetako lankide izentatu ere:

- Miramon'en, Arbide-Dorreak ber-eraiki, Bide-
bietan, "Moneda" izeneko baseria ta Azpeiti'n,
Enparan-jauregia zar-berritu.
- Ateraldi-Argitaraldi-Gipuzko-Bazkunak eta "Dr.
Camino" izeneko jakintza sailak, Idazti argi-
taratzea.
- Donosti'n, arduradun guzientzat irikia dagon,
Dr. Camino Idaztitegia.
- Jakintza-ekiñaldiak, Donostiko Aretoan eta Gi-
puzkoa'ko 17 gela-nagusietan.
- Erti-Erakusketak, Eibar, Donosti ta
Zumai'ko Aretoetan. Gipuzkoa'ko
jakintza-lagundi ta
bazkun askori, lagun-
tza ta babesa.

Jakintza sail
ontan ere

lankide zaitugu, Gipuzko-
erriari lagun egin bai diozu.

**ZU ERE
ONTAN
LAGUNTZAILLE
ZAITUGU**

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

JOAN DAITEZELA

"Ordenazaintzaileak" berriz ere heriotza, beldurra, iskanbila eta desordenuaren egile eta jabe gertatu dira Euskadin. Gizarteko errespetoa, elkarbizitza baketsua, herritar bakoitzaren eskubideak eta bizia zaintzeko eginkizuna dutenak sarraskirik eta basakeriarik haundienaren guraso bilakatu dira.

Izan ere erakunde eta pertsonen eritziak eta jokabideak ez dira gauetik goizera inoiz aldatzen. Diktadurarik basatien eta lárderiakoieneen euskarri 40 urtez izan diren polizia eta goardiazibilak ez daitezke inolaz ere askatasunaren eta demokraziaren zerbitzutan jarri. Are gutxiago herri bat zapaltzeko herri horren kontrako gorrotoz beterik kanpotik ekarritako indar harmatuak.

Indar harmatu hauk kaleratzen diren bakoitzean kaleko borroka, zaurituz eta hildakoz gogortzen da, lehen eta orain. Zezen plaza bezalako leku itxi batetan tiroka sartzen diren indar harmatuak ez daude harmak eskuan erabiltzeko baldintzetan. Indar harmatuek zentzua, patxada eta pazientzi haundia behar dituzte.

Iruñeako zezen plazara sartzea agindu zuenak ez dezake minutu batetan ere bere karguan iraun eta merezi duen zigorraren jabe da. Martin Villarengandik hasi, Nafarroako gobernadorengandik eta bertako polizia buruarengandik pasa eta ordena bete zuten polizia guztiengana iristen da erantzukizuna. Erantzukizun latza. Karguak eta harmak berehalaxe uzteko moduko erantzukizuna, ezpairik gabe.

Iruñean bat, Donostian bestea. Zeruko Argia kalera bitartean gogorragorik ere gerta daitekeen beldurrez, indar guztiz "aski da" oihu egiten dugu.

Sekulan gehiago erremediatuko ez den kaltea egin da sasoirik oneneko gazteok hilik. Ekonomia aldetik ikaragarritzko galerak izan dira Euskadi osoan. Ekonomi ahulduak berebiziko jipoia hartu du egunotan.

Dena nahasia eta iluna gertatzen da une honetan, probokazioa eskuinaldetik etorri baita, nahiz eta probokazioari herri osoak erantzun. Nafarroan zergatik gertatzen dira honelakoak azken garai honetan? Balak ez dute begirik. Balak tiratzeko agintzen duenak, ordea, badu begirik. Eta bala horik ez dira ustekabeen irten. Inolaz ere demokraziarik eta askatasunik nahi ez duen norbaitek agindu du.

Gertakizun hauetatik, noski, ez gara libratuko ordenazaintzaileak ezkututzen ez diren bitartean. Horik bistaratzeko nahiko baita herria izutzeko, aztoratzeko eta asaldatzeko.

zeruko ARGIA

Lehendakari:
Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:
Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:
Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:
Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Gorka Abad, Karlos Donoso, Iñigo Lamarka eta Joseba Sarrionaindia. **Iruñean:** Txema Larrea. **Iparaldean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola, Jorja Cirera

Herritako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxekukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barreneitxe (Oizartzun), Anatsen (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernán), Giron (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-lurri (Lazkao), Azpiraz (Berastegi).

Marraski eta disektuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Tororo, Karlos Valverde, Juanba Berastegi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1 Donostia, Okendo 22. Telf.: 42-77-86.

Meldiztegia eta Idazkola:

EL DIARIO VASCO - Ibaeta - Donostia

ALVAREZ IRAOLA - Ibaeta - Donostia - D. L. 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1600	pts.
Korreo batasuneko herrietan	1800	pts.
Azterritako beste herrietan	2100	pts.
Airez	3200	pts.
Salmenta (ale bakeliza)	50	pts.

irakurleak mintzo

ZERUKO ARGIAREN OHARRA. Gure errebastaren azken zenbakian, **HOTSean**, **Alcohólicos Anónimos**en zuzenbidea ematen genizuen, bainari abisatu digutenez, oker. Apartado 584ren ordez, 564 da.

EUSKAL ABESLARIAK GAUR.

Azken hilabetē hauetan, zenbait abeslari euskaldunak diska berriak grabatu ditu, batzuek txarrak, beste batzu hobexekoak, bainan globalki aurrerakada txikia eman dela uste dut.

Azken urte hauetan, euskal abeslariak lan handia egin dute gure herriaren burrukan; ezin ditza-kegu ahaz hainbat herri-
tan ospatu ziren jaialdi-bero eta burrukariak. Orduan, garrantzirik handie-
na hitzak zuten eta abeslari-
ak oso ondo jakin zuten
Herriak entzun nahi zituen
gauzak ematen.

Bainan giroa aldatzen
joan da eta modu batean
orduan musikaren ez zain-
tzea justifikatu ahal baledi,
gaur hori gainditzen hasteko
garaia iritxi dela uste dut.
Neurri honetan, gure abes-
lari gehienek hau ez dutela
gehiririk kontutan hartu uste

dut. Benetan tristea da eus-
kal musika daukagun bezain
atzeratua edukitzea.

Dena dela, gauza kurio-
so bat gertatu dela euskal
musikaren arloan uste dut.
Lehenago aipatu ditudan ur-
te haietako giroan oso ongi
ikusiak ez ziren zen-
bait abeslari, —ez dut uste
izenik eman beharrik dago-
enik—, ez zirelako Herriak
eskatzen zuen bidetik baka-
rrik joan, gaur musikaren ar-
lo honetan aurrerakadarik
handiena eman duenak dire-
la uste dut. Hau gauza be-
netan kurioso da, abesla-
ri gazte asko eta askok etor-
kizun guztia aurrez-aurre
dutenek, beren lanak,

bai letra eta bai musika al-
detik, hobeto zaintzea egoki-
ago litzateke; beti ezin egon-
go gara atzera begira edo
tiroak, gure Herriaren za-
palketa, langileriaren bu-
rruka, amnistia, erailak,
etab... aipatzen; ez dut
baztertu behar direnik
esan nahi, baizik maila guzti-
etan bezala, hemen ere ebo-
luzionatzen joan behar ga-
garela.

Abeslariren batek hau
irakurtzen badu, ez dezala
kritika negatibotzat har eta
ez dadila minduta senti, bai-
zik azterketa bat egiteko
balio izan dezaiola.

ITZIAR LASA

besteena

ORTren "Qué hay
detrás del terrorismo?"
agiritik: "Otro asesinato
más, esta vez Jose Maria Por-
tell ha muerto ametrallado
por un grupo terrorista. Por
ello exigimos la detención y
castigo de los culpables. Pero
esto no es un hecho aislado,
cada día los atentados, van
en aumento, la escalada ter-
rorista no cesa. ¿Porqué?
¿Qué objetivos buscan los
terroristas en la situación
actual?. Su objetivo es ata-
car a la democracia y deses-
tabilizar la situación, crear
un clima favorable en río
revuelto. El terrorismo en
España y en Europa, están
manejados por agentes de la
KGB (de la URSS) y la CIA
(de EE.UU). El imperialis-
mo norteamericano quiere
mantener e hincar más sus
garras de dominación en Es-
paña, y el socialimperialis-
mo ruso busca hendidu-
ras para penetrar en nuestro
país, unos y otros pugnan

entre sí en nuestro suelo
creando confusión e inesta-
bilidad favorable a sus inte-
reses. El pueblo vasco debe
saber que agentes extranje-
ros (en especial los rusos)
se infiltran en las organiza-
ciones que practican el ter-
rorismo y que Euskadi no
es ajena a ésta situación.
¿Qué hace el gobierno de
UCD? Muestra su incapaci-
dad para salir de ésta situa-
ción ya que permite que los
intereses norteamerica-
nos, sus bases y agentes pa-
sean a sus anchas por Espa-
ña, mientras cede ante las
presiones de la URSS. ¿Qué
hace el gobierno de UCD?
Aunque ocultamente, se
muestra favorable a las nego-
ciaciones con los terroristas,
y les dá más campo de actu-
ación. Así busca un cami-
no que es un callejón sin
salida. ¿Qué hace el gobier-
no de UCD? Negarse a dar
una verdadera solución, al
actuar como cortapisa del

avance en la consolidación
de la democracia, al ocul-
tar las implicaciones extran-
jeras del terrorismo e impe-
dir que se habra los comu-
nistas de la ORT". Honerai-
no agiria den bezala. Hemen-
dik alternatiba ezagutu nahi
duenak hau lortu beharrean
aurkituko da. Eskaintzen
dugun testua bezain aberas-
garria da. Ez desanimatu!

HERRIAren 1.453. zenba-
kian argitaratutako "Jakín
arazten daukute" artiku-
lotik: "Herri-Laguntza-ren
bulegoa elgarretaratu da
Baionan, 1978ko ekainaren
24ean, Xan Marguirault-en
problema ikusteko (...). Bes-
talde gaur argi dago Xan
Marguirault militante poli-
tiko bat dela eta egin duena
ez duela interesez egin baina
bai politika arrazoinengatik;
presoner politiko bezala on-
har dezagun merezi du(...)

Ez, Herri-Laguntzak dauka
gaur euskaldun gazteen arte-
an sartzen ari den bortizke-
riak badituela arrazoin politi-
koak. Ez da larderiariak sua
itzailiko duenik. Problema
politikoek erabaki politikoak
behar eta hartze dituzte:
Hau da Herri-Laguntzak
bidalitako agiria; eta hona
hemen **HERRIA** aldizkari-
aren eritzia "Dena da jakitea,
ea politikaren izenean
zernahi egin ditakeenetz".

ALFALFAren 7. zenbakian
argitaratutako "OTAN, el
negocio armado" errepór-
tajetik: "Cuando se ha-
bla de la entrada del Esta-
do español en la OTAN
se ocultan deliberadamen-
te toda una serie de impli-
caciones de enorme grave-
dad para el pueblo espa-
ñol". Bereziki gomen-
datua !!!!

Urte hauetan maiz egiten dira inkestak eta galdeketak egunkari eta aldizkarietan. ikus daitekeenez. Jakina da ez ez direla beti fidagarriak gertatzen. Datuak ez baitira argitaratzen hain ximpleki. Landuta eta zerbaitearako antolatuta etorri ohi dira. Aurrez aldetiko asmo batez, edo inkestaren eratzaileari komeni zaiona probatzeko eragipenez agertzen zaizkigu. Horregatik esana da hiru klasetako gezurak daudela: gezur txikiak, gezur haundiak eta estadistikak (gezur haundienak alegia).

Hala ere gehienetan inkestek zeredozer erakusten dute. Gauzak gutxi gorabehera jakitea baino hobeak dira. Gure denbora ez baita "gutxi-gorabehera" gauzak jakitekoa, zientziaren araberan jakitekoa baizik.

Baina fede arazotan oraindik ere "gutxi gorabehera"ren aldia gauden, itxurak direnez. Elizak Euskal Herrian inkesta eta holako gutxi egiten du. Premiarik ez dagoelako ote da? Dena argi dagoelako?

Hala bada gure artean Elizaren beheraldi nabarmen bat dagoela pentsatu beharko dugu. Ikus bestela larunbateko eta igandeko mezetan dagoen jendea. Ehuneko zenbat gazte? Ehuneko zenbat gizonezko? Ehuneko zenbat langile?

Alferrik esango dugu "beti horrela gertatu izan dela", "gazteak heldutakoan elizaratzen direla" edo beste aitzakia- ren bat. Denok badakigu "besterik" dela.

Berrogeita bi urte laster dira gerra hasi zela. Urte pare bat edo hola- tsu, egoera politikoak beste joera hartu duela. Diktadurak, beraz, berrogei urte iraun ditu. Berrogei urtek beti uzten ditu aztarnak, oina-

elizaren beheraldia

I. BUJANDA

zeak, zauriak, ondorioak. Are gehiago noski holako erregimen batek.

Berrogei urte horietan zer egin du Elizak Euskadiri dagokion alde- tik? Isildu behar al dugu? Gorde behar al dugu? Ez inolaz ere. Zientzia denboretan gaudela ez ahaztu. Ez dadila ezer izkutatatu. Egiak on egin- go digu fededun eta fedegabeei.

Elizak diktadura ba- bestu zuen. Diktadu- raren alde aritu zen. Ha- ren eusle gogorrena bila- katu zen. Hori batetik. Bestetik, diktadura eus- kaldunentzat umildura eta zanpaketa izan zen. Lotu orain bi hariok. Zer irtetzen da korapilo ho- rretatik?

Berrogei urte horie- tan, beste gauzak gertatu dira.

Adibidez, bigarren gerra mundiala. Afrika, Asia eta Europaren mapa zeharo aldaturik geratu zen. Hainbat nazioek as- kapena lortu zuten Afri- kan. Sozialismoa, klase batetakoa nahiz bestekoa, Asian nagusitu zen. European berriz ikusi besterik ez dago direlako "mendebaleko demokra- ziei" zenbat leku utzi za- ien.

Beste adibide bat. Bigarren Batikano Kon- zilioa ospatu zen, asko, antza konturatu ez badi- ra ere. Honek beste esti- lo eta beste mamia ekarri zizkion Elizari. Askata- sun aire bat. Giza esku- bideen aldeko lanketa. Gizapertsonaren beste ezagutza, beste ikusmira, sozialismoaz beste eritzi- ak.

Hirugarrenik, zien- tziak eta teknikak aurrerakada galantak egi- nak dira. Hor nuklear in- darra bakerako (omen) eta gerrarako. Hor , elektronika. Hor sateli- te artifizialak.

Azkenik, ezinbeste- ko ekonomiko aldakun- tza. Herrialde atzeratue- netan ere industria sar- tzen ari da, oraindano lurgintza eta nekazaritza gailen diren arren. Mun- du guztiko biziera beste- latuta aurkituko dugu, no- ranahi, begiratzen dugula- rik.

Eta , jakina, egintzek, gertakariak ideien aldaketa erakarri digute, beti izaten den bezala. Ideiak, eritzi politiko eta sozialak era- berritu egin dira. Barre- neko aldakuntza sortu dute kanpoko aldakun- tzek. Gerraurrean ede- rraldia zuten jokabideak zarpatsualdian dabil- tza. Lehen ia ezagutzen ez ziren ideologiak lorealdi- an ikusten ditugu.

Gure herrian ere in- dustrialeztapen haundia ukan dugu. Etorkinen uholdea ezagutzen ez duenik ez da. Gure bizi- modua aldatuta dago. Ez gara lehengoak, ingurunea, giroa , ekonomia, kultura, mundua, le- hengoak ez delako.

Bitartean Elizak ez du jakin bere tokia har- tzen. Harrituta edo dago hainbesteko berritasu- nen aurrean. Problema konkretuetatik kanpora bizi izan da, ambiguetate- ren lainoetan, giza-bi- hotzaren hil ala biziko arazoetatik urrutit. Kan- poan eta urrutit bizi ho-

rrek konfiantza hustu eta azpia jan egin dio, lehen- bizi langileria artean, gero gazteriaren artean, herritar arrunten artean azkenez.

Ondorena, oraingoz, biharkorik ez baitakigu: seminario haundiak hilar- gipean, ikaragarriro haun- diak , ikaragarriroago hustuta.

Eliza, oro har, egiaz- ko praktikan, ez da ohar- tu gizonaren izate sozia- laz, garai honetako ezaugarri bereziena den kontzientzia sozialaz. Esandako aldakuntzok pixka bat bakarrik senti- tu ditugu, betirako senti- menduan sendo. Baina artean ez du jokatu be- hartsuen alde. Kristoren zerbitzurako baino diru- aren eta jauntxoaren zerbi- turako gehiago gertatu da bere jarrera.

Agian , ekintza mol- deei buruz, Elizak ez du behar bezala neurtu orga- nizatzaioaren pisutasun gai- tza. Burokrazia, eratuak, egiturak mesede gutxi egiten dio noski fedearen dinamika- ri eta Kristoren mezuari.

Nonbait, edo antiz tokitan, idatzirik dago- enez , fededunak (eta ez erlijio fededunak baka- rrik, fede politiko edo so- zial bat duen edozeinek ere bai) bi gauza eduki behar ditu kontutan, bi gauza jakin behar ditu argiro: bata, nere dotrina bere fedearen oinharriak, eta bestea, inguruaren, munduaren errealitatea, eta hau alor guztietan: tekniko , ekonomiko eta sozialetik hasita.

Norbaitek, hala ho- be, min hartuko zukeen aurreko horiek iraku- rriz, nik bezala beroiek idatziz. Baina hauxe ez baita gauzak isiltzeko garai ona. Bai, egiak as- katuko gaitu. Egia, min- garria bada, bitan (bi al- diz) egia. Mingarriago eta egiago. Egiago eta min- garriago.

Transportes **anzkar** s. a.

ERAMAN- EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apertado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Jatetxea

DONOSTIA

ALDANONDO

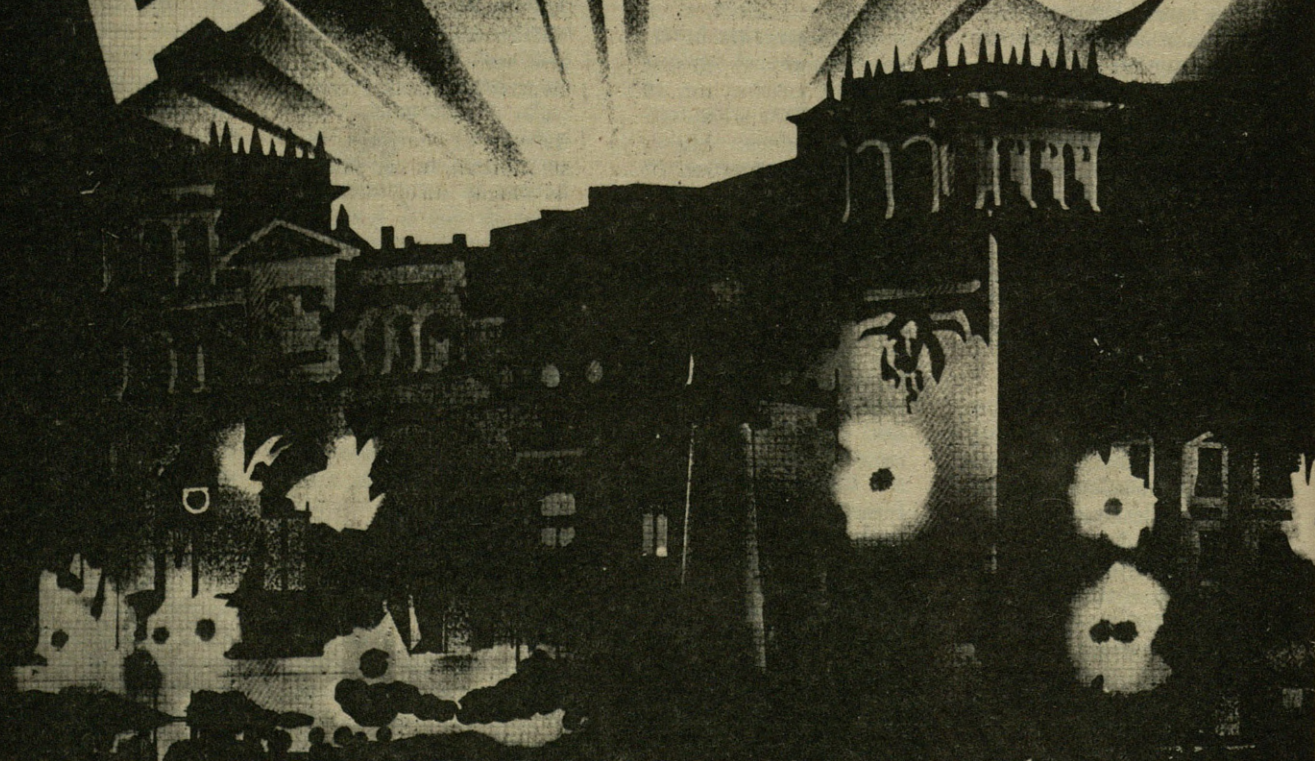
K. EUSKAL-HERRIA-6

SAGARDOA TXAKOLINA

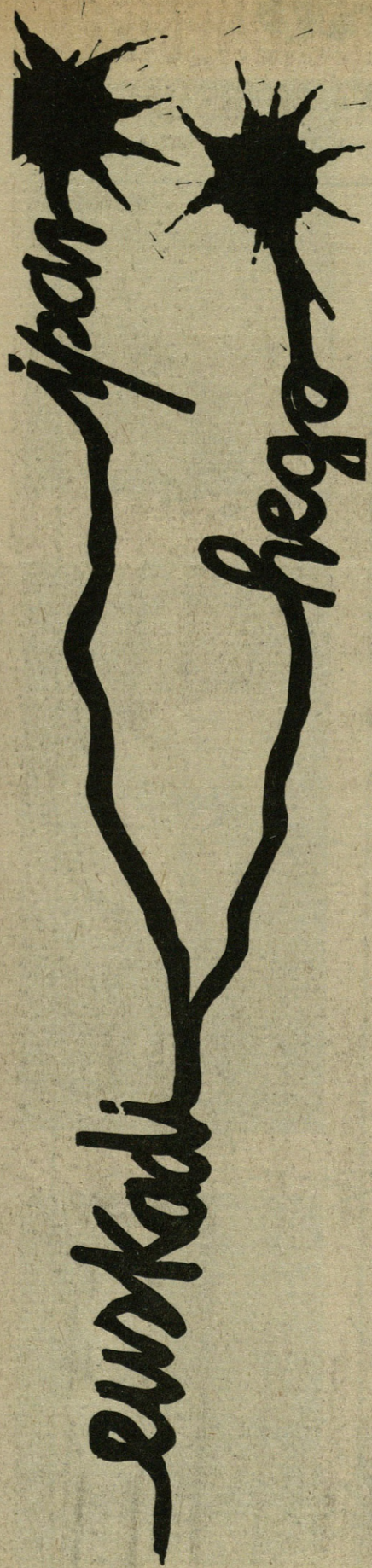
Urrt. 412852

Donostiako estiloa.

AUZMENDI

AUZMENDI, Sastre Vergara 1.

mugaz barne

ez dakigu nola bizi

J.U.

Gure Herriari gorroto itsua dioten betiko etsaien biktima, hamasei balak beste mundura eraman zaituzte.

Zergatik zu?

Erantzuna berez dator: zeure Herriaren aspaldiko suete berberak, gaztetandik Herriarekin berarekin uztartu zinduelako.

Zure antzera, milaka euskaldun asko erori zen azkeneko gerran. Etsaiaren gorrotoak, ordea, ez du akaberarik.

Herrien iraupenak beti eskatu du semerik onenen sakrifizioa. Lege berdinarekin indarrez. Euskal Herriaren iraupenak zure sakrifizioa eskatu du.

Horra zergatik zu!

Orain badakigu zergatik ZU. Herriak, guk zure sakrifizioa eskatu dugu. Geu bizitzeko hil zaitugu. Herriaren gure deiari erantzun egin zenion, zeu eta zeureak sakrifikatzeraino. Zuk gehiago ezinean bete duzu zeure hitza. Aitzol batek bete zuen bezala gerra denboran. Horregatik deitu zenion Aitzol zuere semeari. Horregatik hil zuten Aitzol, horregatik hil zuten Txabi, horregatik hil zuten David. Horregatik hil ditugu...

Geuk hil ditugu. Bizirik iraun nahi dugulako. Bizirik iraun behar dugulako. Geuk hil zaituegu, bizirik iraun nahi dugulako. Hiltzeko esku-biderik ez dugulako. Herri iraun behar eta nahi dugulako hil zaituegu.

Badakitu ZERGATIK zuek. Badakigu ZERTARAKO. Baina gauza bat ez dakigu: NOLA bizi ez dakigu.

Zure heriotzak, zuen heriotzak, bizia ematen digu. Eta guk zer egiten dugu? Saldukeriaz erantzun. Bai, SALDUKERIAZ. Bizitzeko HILAK BEHAR zaituegu. Baina gero, ez zaituegu HAINTZAKOTZAT hartzen. Gogoan zaituegu. Pertsonalismoa, egoismoa, alderdikeria, jauntxokeria...

Euskaldunok gezurrezko bizitza ari gara bizitzen. Bestela, nola ulertu gure arteko etsakeria? Nolatan, ordea, ez gara herrigintzan gehiago saiatzen?

Eta berriz ere, gure Herriari gorroto itsua dioten betiko etsaien hamasei balak beste norbait hilko dute. Berriz ere. Eta guk "gogoan zaitugu"ka ehortziko dugu. Eta eguneroko politikan ahazatu egingo dugu. Noiz arte horrela?

Hala ere geugan, sinesmenik ez badugu ere, behintzat errespetoz esan nahi dizugu: "Agurtzane, gogoan zaitugu".

----- ● -----

Eta Agurtzaneren odola oraindik bero beroa dagoelarik, Iruñean German erori zaigu, gure Herriari gorroto itsua dioten betiko etsaien biktima.

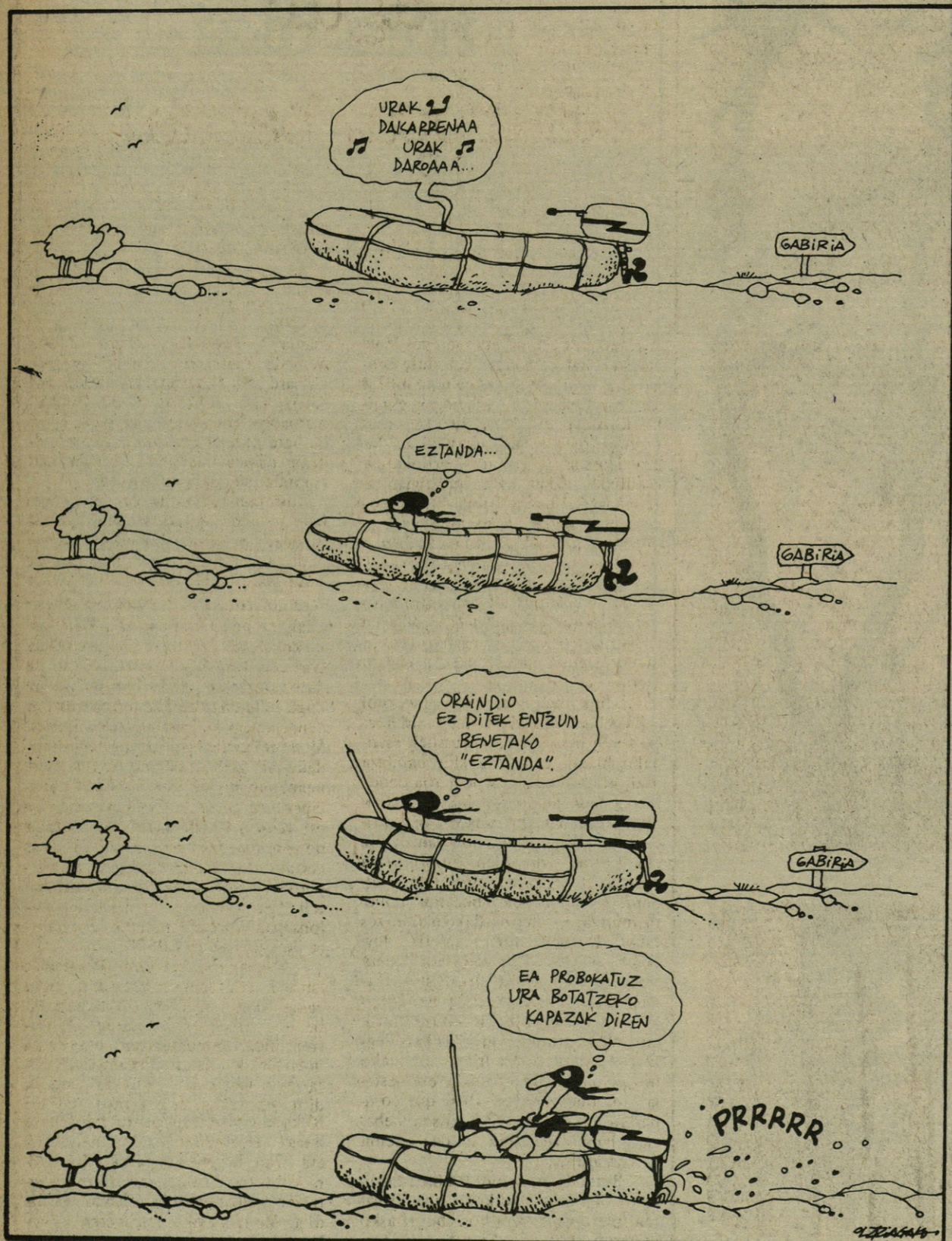
Bekokian tiro bat eman dio polizia harmatuak. Tiro bat buruan.

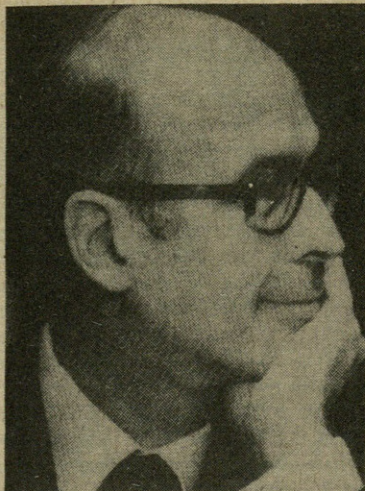
Donibaneako asesinoak German hil dutenarekin besarkada anaikor batetan fusionatu dira. 20, 40, 100 urtetako besarkada mamian elkar-turik dihardute Euskal Herria hil nahirik. Giscard Espainian... Martin Villa Alemanian... Heriotzaren dantza gure inguruan... Hiltzaileen ake-larrea Euskal Herrian...

Hala ere, geugan sinesmenik ez badugu ere, behintzat errespetoz esan nahi dizugu: "German, gogoan zaitugu"

mozorrozko

prekontseilari maskaratua

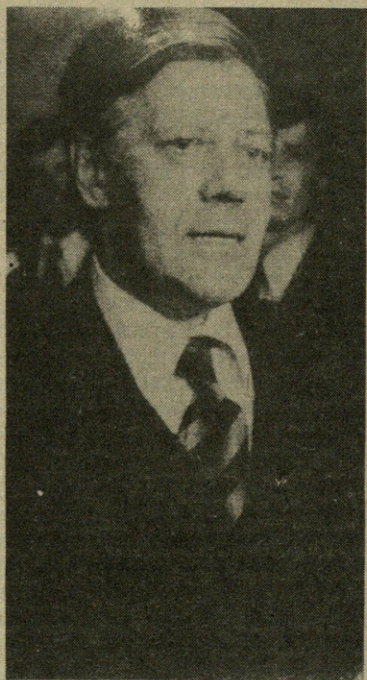

agur

Europa batua!

ARRIGORRIAGA

Jacques Chirac eta Geroges Marchais-ek bat egin dute: ez dute inolaz ere nahi Estatu Espainola EEEen sartzea. Giscard d'Estaingek esaniko hitzez poztu ziren guztiak orain berririo triste samar agertzen zaizkigu. Honela "El País" egunkariak eskubide azkar eta prestigiatuen egunkariak, hauxe dio: "De ambas críticas, sabidas y no despreciables por mucho que los optimistas de una y otra ladera de los Pirineos se esfuerzan en lo contrario, la más atractiva, desde el punto de vista informativo, es la que encabeza el alcalde de París, por estar su partido en la mayoría gubernamental y en el Gobierno".

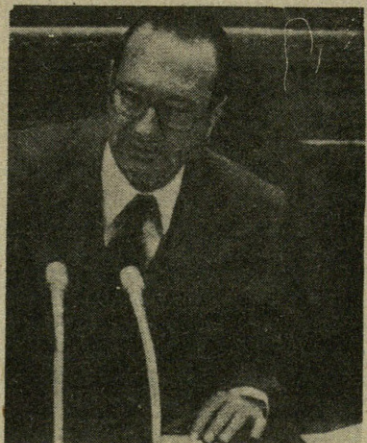
Baina badirudi gure eskubi azkarrak jendea lasaitu egin nahi duela, zeren bere eritziz Giscardek esandako hitzak ezin dira alde batetara utzi, eta Giscard lehendakaria denez gero, bere alderdiko beste guztiak honek esandakoan nolabait oinharritu behar dira. Modu honetan, nahiz eta Chirac Giscarden hitz ematea moztan ahalegindu, nahiz eta bere alderdiak behar duen bozaren arabera mintzatu (denok dakigu frantzes eskubiak nekazarien aldetik lortzen duela boto gehiena eta hauentzat oso kezagarria dela Estatu Espainola Europako Elkarte Ekonomikoan sartzea), nahiz gauza horik guztiak kontutan izan, "El País" entzat Giscardek Madrilen esandako hitzak balio gehiago dute eta bestela "los ministros del RPR que comparten el Consejo del Eliseo deberían haber recusado la declaración de Giscard".

Bestalde, ez dirudi Brémen Europako Merkatu Batukoek izan dituzten bileretan sarrera honi buruz asko mintzatu direnik. Frantzia eta Ale-

mania Federala batu dira moneda komunitaria bat lortzeko. Giscard eta Schmidt kanzellerra bat datoz kasu honetan. Badirudi Alemania Federalak eta Frantziak gogo berbera dutela. USAren babesetik aldegin nahiean dabilta. Europa batu eta indartsu bat osatu nahiean.

Bretainia Handia ez dator bat. Bere moneda partikularrekin jarraitu nahi da. Baina Brémeko bileraren ondoren etsi egin beharko du, ez badu nahi bakarrik geratu, behintzat zeren Frantzia eta Alemania Federalak moneda komunitaria hori lortzeko erabat bat egin baitute. Hala ere europear lagun guztiak bat ez datoz honetan. Hala eta guztiz ez dugu uzte iskanbila handirik sortuko denik europako hiru handiren artean. M. Jenkins, Batzordeko ingeles lehendakariak garbi adierazi du: "Il vaut beaucoup mieux que les Neuf participent au S. M. E. Le Royaume-Uni est venu à Brême dans une attitude de prudence constructive. Je suis certain que les Britanniques participeront pleinement: le contraire serait très dommage car nous ne voulons pas voir se répéter l'expérience de 1951 et de 1957".

Gauzak honela dira. Hemendik aurrera Europako Estatuak batu egingo dira Mendebalekoak behinik behin fronte bat osatuz USAtarren indarra moztearren, eta berea indartzeko. Estatu Espainolak USA tarrekin harreman estu eta tinkoak ditu. Ez dakigu zein izango den EE BBkoen eritza esperientzi berri honi buruz. Hori jakiteko Uztailaren 15 eta 17an, Bonn-en ospatuko den bilera kontutan izan behar. Han europearrak eta amerketarrak bildurik izango dira, Mendebaleko Europaren Bileran Nagusi Ekonomikoa ospatzeko.

ANDALUCIAR KULTUR BATZARREAZ

Andalucia pobrezian dagoela egia bada, andaluciarrek bere pobreziatik irtetzeko bidean jarri direla ere egia galanta da. Politiko sozial eta kultur mailan irauli beharra badute eta, andaluciarrek hitzez eta bihotzez lur hotza eta beroa bereizten hasiak dira beren eskakizun nazional eta sozialak aldarrikatuz eta historiaz bere duten kultura bat eskatuz.

"Herri ezberdin bat garela lehenbailehen adierazi beharrean aurkitzen gara".

Antonio Galak esan zuen bezala: "Andalucia es, si, la bella durmiente. Pero una bella durmiente se muere o se despierta. Son demasiados años los que lleva dormida; demasiados los que lleva esperando el beso del amor. Justamente lo contrario de lo que ha recibido. Y el despertar sin vueltas ha de suceder ya. Ya ha sucedido. Yo he apoyado mi oído en el corazón de las gentes y sé que late con alarmante irritación".

Honengatik, eta beste arrazoin askorengatik jarri zen martxan Andaluciar Kultur Batzarrea; gaur zenbait hilabetetako martxa badu. Bere helbururik garrantzitsuenak, gure kultura gaurkotzean datza; hots, pertsona bakoitzaren eta kolektibo osoaren konportaera bereizten dituen pentsamentua, portaera, jarrerak, eta moduak gaurkotzean. Galak, Córdobako Mezkitan Batzarreko agurrean aldarrikatu zuen bezala: "Kultura za-

balki ulertu behar da; kasta, hizkuntza eta bere inguruncak, ohiturak, historia, erlijio, konportaera, asmo eta jendeak onhartutako arte mota oro barnean direlarik".

Azpiegitura eraikiz eta andaluciar hainbat erakunderen diru laguntzaz, Andalucia zokoratzea eragin duen edozein akats eta arazoren azterketan ari da Kultur Batzarrea hau. Andalucia demokratiko eta aske baten barnean kultura bere onera ekarriko duen bitartekoak jartzen saiatzen ari da. Batzarre hau bi urtetan jardungo da eta gure kulturaren bilduma bat egiteko asmotan da. Era berean 1977. urteko Abenduaren 4ean Andalucia osoan Herrian agertarazi zuen kontzientzia hedatzen eta bulatzen saiatuko da.

Herri ezberdin bat garela lehenbailehen adierazi beharrean aurkitzen gara. Orain arte gure Herriaren irudia zeharo folklorikoa, jende alferrez osatua,.... agertu da alde guztitan. Baina jendea eta beste Herri batzu piztu badira andaluciarren izerdiz izan direla ez dute kontutan hartu nahi.

Batzarre hau osatu zenetik eta ikerketa lan sakonagoak eta egoikiagoak egiteko maila ezberdinak jarri dira: egitura (giroa, lur antolaketa, nekazaritza eta abeltzaintza, industria, urbanismoa, e.a.); erlaziozkoak (osasunerako eta hezkuntza antolaketa, kirol, komunikabideak, ...); ideologiazkoak (historia, deretxoa, hizkuntza, erlijioa, ijito kultura, e.a...) eta adierazpenezkoak (musika eta flamenkoa, antzerki, zine, literatuta e.a...). Zer klasetakoak diren begiratu gabe, edozein andaluciarrek parte har dezake. Hauetako hainbat maila aurrera doaz eta probintzi gehienetan jende ugari parte hartzen du; baina oraindik lan asko falta da, lan asko dago egiteko andaluciar Herriak bere garaian plebiszito bidez Agiri osoa onhartu arte. Egun horretan du gure Herriak bere itxaropena jarria. Argi dakusagu Fernandez Viagas lehendakariak esan zuena: "Hemen Andalucian, Andaluz Herriaren zerbitzutan ez dagoenak ez du balio eta dagoen lekutik kendu egin behar da".

Honi guk, beste hau ezartzen diogu: balio ez duten pertsona horiek kendu eta horien ordean, langabeziaren (230.000 pertsona lanik gabe), emigrazioaren, errenta banatze desgokiaren kontra burukatuko duen pertsonak jarri. Herriari hainbat dagokion Kultur Batzarre honi koskak jarri ordean, laguntzen saiatuko den jendea behar dugu.

JESUS FERNANDEZ PALACIOS

ANDRES PASCAL

Duela zenbait hilabete Txiletaz mintzatu gizaizkizuenen azken denboraldiko egoeraz aritu ginen MIR eta PCko bi militantekin. Azken berrietako bat, ez egoera errepresiboari buruz, maila honetan gauzak ez baitira aldatu, baizik alderdi politikoen ahaleginei buruz, ezkerrekoen batasun ahaleginei buruz. Andres Pascal, MIReko Idazkari Orokorrak, Cuban errefugiatuak, egindako deklarapen batzu bidali dizkigute. Hona hemen zati batzu.

—Unidad Popular eta MIREn artean lortu dituzuen akordioek zer esan nahi dute?

Lortutako akordio taktikoak, ezkerreko alderdien baseen eskakizunei, langileriaren abanguardia eta mugimendu herrikoi iraultzailearen eskakizunei erantzun bat dira. Lau urteko erresistentziaren ondoren, diktaduraren aurka burrukatzeko batasuna beharrezkoa dela ikusi da. Batasun hau, propaganda eta kontsignetan, politika berbera bultzatzekoan, gaur oraindik irautean duten masa organismoetan egiten dute lana koordinatzean, etabarretan finkatuko da. Neurri honetan, langile mugimenduan lana egiten duen alderdi bat bakarria ere ezin dugu kanpoan utzi. UP, alderdietako buruen arteko akordio bat izan zen; gaur egin nahi duguna guztiz sakonagoa da, buruetatik baseetara pasatu.

—Zuek lehenago “Tesis del polo revolucionario” delakoa bultzatu zenuten, zer diozute gaur?

Golpearen ondoren, egoera politiko guztiz herri baten aurrean aurkitzen gara, indar langile eta herrikoi guztien batasuna lortu nahi dugu diktaduraren aurka. Aliantza politikoei dagokienez, Txileko ezkerrekoen batasunaren alde gaude; honek ez du esan nahi ezkerrearen barnean ez ditugunik ikuspegi aldrebesik ikusten. Ezker eta eskubiko desbideratze asko dago. Bigarrenagoak jarrera erreformistetan erori dira; gaur era be-

rrietan agertzen badira ere, lehenagotik datorren gauza da. Ezker desbideratuek, indar gutxiago dute eta konpontzen errazagoak dira; neurri honetan indar iraultzaile guztien arteko konberjentzia baten alde gaude.

—Konkretuki, zer dira ezker eta eskubiko desbideratze horiek?

Eskubikoenak, burruka mota eta aliantzatan datz. Lau urte pasa ondoren, burgesiaren oposizioarekin fronte bat egin daitekeela diote; eta ezkerrekoek dagokienez, bat da garrantzitsuenetakoa: Gaur, ezkerrearen kontraesanak lehen mailan jartzea gero batasunera deituz. Hau uste “principista” bat, okerra da; gaur arazorik garrantzitsuenak, ezkerrearen batasuna da. Honek ez du debete ideologikoaren jarraitzea, beste en kontraesanak kritikatzeko alde batera uzten, baina barneko lana da hau batez ere.

—Zuek, Proletargoaren Alderdi Iraultzaile baten alde agertu zarete; Alderdi Komunista eta Sozialista badihutezela kontutan izanik, ez al du Txileko errealitatea ez ezagutzea suposatzen?

—Ez, ez da horrela. Nola ez ezagutu PC eta PSren bidea? Ez gara itxurak eta beren burruka demokratikoa, sektarismo hutsa izango litzateke, mugimendu herrikoiari eman dioten guztia ahaztea. Nola ahaztu Recabarren? Gehiago oraindik, guk alderdi hauk gure zutarrak direla uste du-

gu eta beren esperientziak gureak egiten ditugu. Baina baita alderdi hauen ondoan, beste alderdi iraultzaile batzu badaudela ere ezin dugu ahaztu; adibidez gu, MIR. Horregatik konberjentziaren alde agertzen gara. Ez da egun batetako gauza; bide luzea egin beharko dugu; azterketa ideologiko bat eta kontraesanak garbituz burruka hau etsai inportanteenaren aurka egin beharko dugu. Ekintzak, eguneroko ekintzak erakutsi diguna zera da: trintxera berdinean burruka egiteak, klandestinitatean, sindikatuetan, herrietan, espetxeetan, burrukatzeak batasuna lortzen duela. Hau da guretzat Txileko Proletargoaren Alderdi Iraultzailea lortzeko bide bakarra.

—MIREk erruren bat egin duela pentsatzen baduzue, zein izango litzateke garrantzitsuenak?

—MIREk erru asko egin duela uste dugu. Politika egiten duten alderdi guztiek egiten dituzte erruak. Garrantzitsuenak, konturatzeko ahalmena izatea da eta autokritikatzea.

Golpearen aurretik egindako errurik handiena, erreformismoa

behar bezala ez burrukatzea izan zen; erreformismoa eta eskubia zutik zeuden. Golperaren aurreko beste erruetako bat, iraultzaren aurkako mugimendua hartzen ari zen indarra ez genuela behar hainbat kontutan hartu izan zen; bestela lehenagotik prestatzen hasiko ginen.

Golpearen ondoren ere erruak izan ditugu. Inuxenteak izan ginen; langileak kolpeaz hartu zuen egurtearen aurrean, egurte honek berak bultzatuko zuela pentsatu genuen eta ez zen horrela gertatu. 73-74ean gure indar guztiez burrukan hasi ginen, baina guk pentsatzen genituen baldintzak oraindik emangabe ziren.

Erru hauen konprenitzeak eta gure arteko burrukak, Miguel Enriquez eta gure alderdiko beste batzuek utzitako burruka exenpluarekin aurrera jarraitzeko indarrak ematen digute.

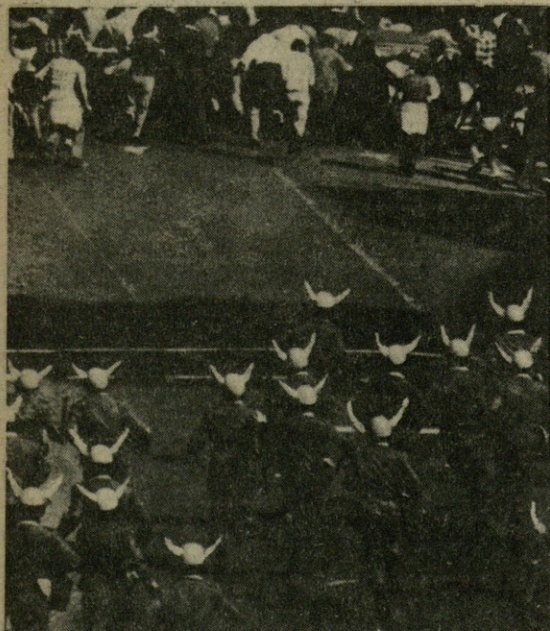
hoty!

zeruko
ARGIA

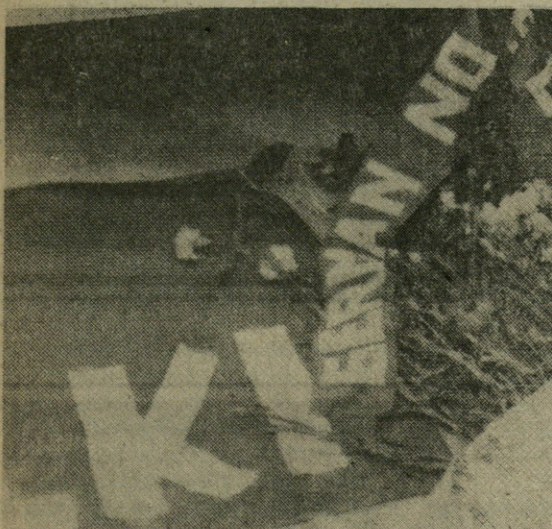
sanfermines
78

1978'ko Uztailak 9

ATZO, HILAK 8ko ENTZIERRO- AN HILDAKO BAT.

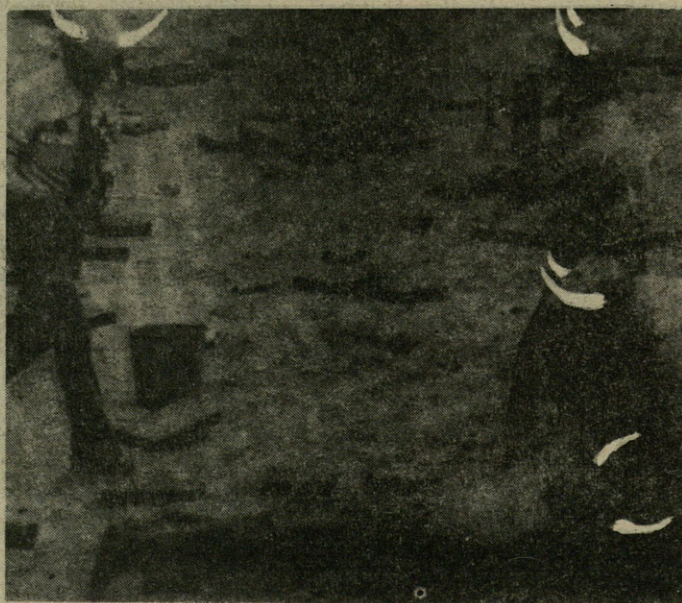
Hemen ikusten ditugu Estafeta kalean zehar aipaturiko zezen horik, aurreraxeago doa jendea.

German Rodriguez gaztea Martin Villaren zezenak harrapatu zuten lekua.

Atzo, hilak 8ko entzierroan hildako bat eta ehunen bat zauritu (adarrez zauritutako batzu).

Martin Villa abeltzainaren zezenek parte hartu zuten entzioerroan; hildako bat eta ehunen bat zauritu gertatu dira. Zezen hauk ustekabeen sartu ziren zezen plazan eta bertan zegoen jende piloaren kontra gogor eraso zuten.

Zezen plaza sarreran hasi zen tragedia. Argazki-an dakusagunez zezen gris bat istripuz egiten ari den bitartean beste hiruk gogor diraute.

EUROPAN ERE MOTZ

Nekazaritzako jeneroen prezioak eztabaidatu eta erabaki dituzte European 1978. urterako.

Europako elkarte ekonomikoa osatzen duten bederatzi nazio-etako nekazaritzako ministroak bildu dira Bruselas-en urtero bezala. Eta oraingoan prezioei eman dieten gorakada oso txikia izan da, ehuneko 2,25 batz bestea, eta hori ere, eztabaida luze eta aspergarrien ondoren gainera. Hala ere, zenbait ministrok aditza eman duenez gauza haundia iritxi dute baserritarrek.

Edozeinek badaki European gauza sobre dagoela. Nekazariak, jendeak jan ahala baino gehiago sortzen dute ia jenero guztietan; esnea, haragia, ardoa, eta abar. Zenbat eta prezioak gehiago igo, orduan-eta jenero gehiago sortuko lukete nekazariak, eta bertako jendeak kontsumatu ezin dituenez gero, kanpora saldu beharrean izango lirateke; kanpora, ordea, ezin saldurik dabilta lehen ere, eta sekulako mantekila pilak dauzkate almazenaturik, esate baterako. Horregatik, nekazariak jenero gehiago sor ez dezaten, prezioei lehenean eutsi diete.

Aspaldiko urteetan izan den igoketarik txikiena da aurtengoa. Moncloa-ko tratorik ez da European; baina, han ere, besteak diruz urri dabiltzanean, edota inflazioa geratu behar denean, baserritarrek ere nozitzen dute. Nekazaritza ez da besterik baino hobeto ibiltzen holakoetan; eta hala beharko du, noski. Dena dela, European bentaja bat badute: saltzen duten jeneroen prezioa gutxi igotzen bada, erosi behar dituzten gauzen prezioari ere, eutsi egiten zaio.

Bestalde, oraingo negoziaketa honetan ere, prezioari bakarrik begiratu zaio, ezer gutxi egin da baserrien egitura hobea dadin. Hori ari da gertatzen Mansholt plana baztertu zenez gero. Gaur gaurkoa eta bihar hor konpon. Adabaki bat jarri eta aurrera. Politikoei, han eta hemen, berdintsu jokatzen dute, dirudenez. Baita baserritarrek ere. Nekazariak ere prezioak igo ditezela eskatzen baitute, eta ez besterik.

Hala ere, aurtun bada gertakizun berri bat: 910 U.C. milioien kreditoa ontzat eman dute Italiako hego aldean batipat eta Frantziako mahasti sailetan ere bai egiturak aldatzeko. Ingalterra eta Alemania, ez ziren kreditu hori ematearen aldeko, baina besteak aurrera atera dute.

Zergatik orain Italian eta Frantziako hegoaldean egiturak aldatzeko

enpeino hori? Denak aitoritzen duteenez, Portugal, Espainia eta Greziak, European sartzeko eskatu dutelako. Beste 3 estatu hauk sartzaren diren, Europa hego aldera haziko da asko eta mediterraneo inguruko lurraldeak barruan gertatuko dira. Horregatik, Italia eta Frantzia, sartzera doazen lurraldetako nekazariak egin diezaieketen konpetentziari eusteko, prestatzen hasi dira, Europako beste nazioen laguntzaz: ardoa, olioia, fruita eta barazki eta holakoetan sortuko da batez ere burruka. Joan deneko hamar urteotan ere, bateko eta besteko nekazarien irabazpidea berdinduz joan da Europa barruan, eta Italia eta hego aldekoak aurreratu dute gehiena.

Aurtengo urterako nekazari jenero

LURGINTZA

Nekazarien Elkarlea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7

Urrutziak, 8114 31

Andia, 7 - 1.º

Urrutziak, 6813 80

AZPEITIA

TOLOSA

roei ezarri dieten igoera ehuneko 2,25 izan dela esan dugu; baina hori, Europa guztirako batz bestekoa da, eta U.C. delakoan kalkulatu. Izan ere, lurralde batzuetan bestetan baino igokada haundiagoa izan dute jeneroek.

Hona hemen nazio bakoitzeko dirutan ze igoerak diren:

1) Alemanian	ehuneko 1,7
2) Dinamarkan	ehuneko 1,7
3) Holandan	ehuneko 2,0
4) Belgikan	ehuneko 2,0
5) Luxenburgon	ehuneko 2,0
6) Irlandan	ehuneko 8,6
7) Frantzia	ehuneko 9,8
8) Ingalterran	ehuneko 10,2
9) Italian	ehuneko 14,4

Nazio batetik bestera horren besterainoko aldeak egonik, ez dakit nola esan daiteken, Europa guztian prezioak ehuneko 2,25 igo direla, eta nazio batetik bestera edozein jenero saldu daitekeela. Baina hau ere urtero gertatzen den gauza da, noski. Gero diruaren balioa ibiltzen da gora eta behera dantzan. Hurrena horrek eragiten du. Diruaren balioa errazegi eta azkarregi mugitzen da nekazari-jeneroak segi ahal diezaion eta beste inbentu bat sortu behar izan dute: "Diru berdea".

Nazio bakoitzak nekazaritzako jeneroetarako, bere dirua zenbatean kanbiatuko duen U.C. horrekin erabakitzen du eta pareatze horrek urte guztian iraun ohi du mugitu gabe. Horrela aurtengo negoziaketa honetan bertan Irlandako dirua ehuneko 6 eta Italiakoa ehuneko 5 jaitsi da.

Ondorioak

European sartzean nonahiko litro esnari eta kilo haragiari prezio berdina ezarriko zaio, eta hoietatik, lehen ere badute nahiko eta gehiagi, diru asko egin dezaten. Hemengo peza "berdeak" gutxi balio beharko du, esnea goitik ibiltzeko; baina orduan barazki, fruta, ardoa, eta abar, Europako beste nazioetan saldu nahi dutenak kexatuko dira.

Baserrien egitura hobetzeko eta aldatzeko, ez daiteke laguntza haundirik espero, eta dagoeneko guk baino askoz hobeak dauzkate.

Gure hitzak eta eskabideak ez dute pixu haundirik izango prezioak erabakitzerakoan, eta besteen esanetara beharko dugu.

Eserrak ohituta gauden!!!

JOXE ALKIZA

ZERUKO ARGIA/11

bat batean

ASTILLEROS, 10.000 LANGILE KALERA. Zenbait urtetako krisisaren ondorioak, garratzak gertatzen hasi dira sektore honetako langileentzat. Bazán, El Ferrol, Cartagena, San Fernando, Astano, Naval, Euskalduna, Olaveaga, Cadiz eta Sevilla, hau da, Estatu guztiko puntuetan, estrukturapena egiten hasi dira.

Instituto Nacional de Industria delakoak onhartu du 10.000 langileren kaleratzea. Dena dela eta momentu honetan horrelako neurri batzu hartzeak zer suposatzen duen Gobernuak garbi dakienez, denek parora ez dezaten jo, neurri batzu hartzeko asmoa dutela diote; txandaka beren lanpostuetan jarraitzea adibidez.

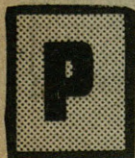
Langileek, beren aldetik, beste neurri batzu badaudela diote. Lehenengo ordu estrak kentzea, instalazioak konpontzea, espezializaziorako kurtsoak hartzea, etab... adibidez. 65 urte baino gehiago dutenei zahartzaroa ematea eta beste gainerantzekoei, pixkanaka pixkanaka neurri berdina ezartzea, kasu guztietan ehuneko 100 ordainduz.

Soka luze eta korapilotsua izango da arazo honek ekarriko duena.

ASTILLEROS GARIN, 24 EGUN GREBAN. Egurreko konbenioak iskanbilarik atera bazuen bere garaian, leku batzuetan ondoriek ez dute gutxiago atera. GARINekoan, langileek honela diote: konbenio hau inoren ordezkari ez diren batzuek izenpetu zutela eta 3.800 pezetako igoera suposatzen duenez, honekin ezin daitekeela inora iritxi. Langile hauek, beste arazo bat ere badute; hau da, I.R.T.P. patronalak beren bizkarren gain bota nahi diela. 2.600 pezeta suposatzen du I. R. T. P.-k, beraz igoera 1.800 pezetatan geratzen zaie.

I.R.T.P. entpresaren gain joan dadin lortu arte eta beste irtenbiderik ikusi ez zutenez, grebara jo zuten. Guk berri hau idazten dugunean, 24 egun daramate eta egoera hau luza ez dadin langileri guztiaren batasuna eskatzen dute.

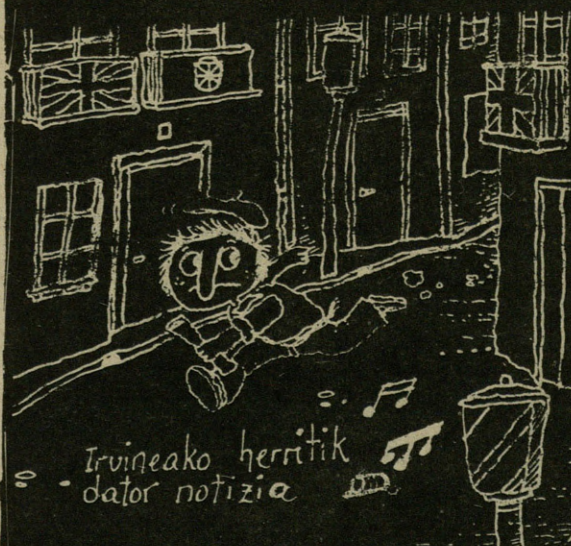
RAFAEL MATIASen DENDAK dohan

gure

bezeroentzat

PARKINGa

el atentado «ha sido un ajuste de cuentas del hampa por la actividad de prosenetismo que desarrollaba Etxabe»

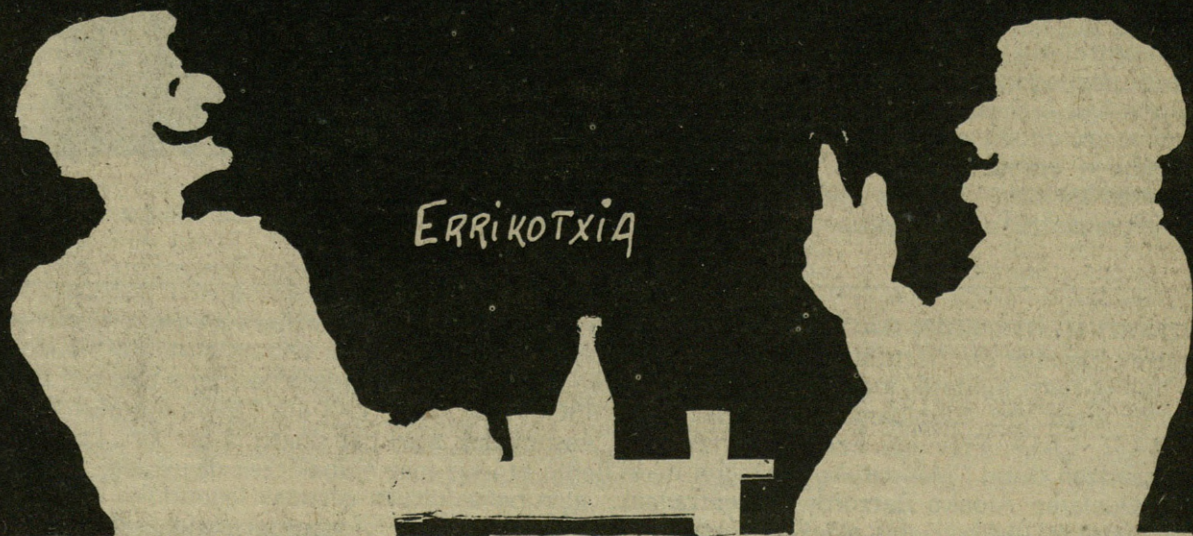
**Multitudinaria manifestación
tras el entierro de
Agurtzane Arregui**

**Los funcionarios de prisiones se
quejan del trato que les dan**

Eguno zezena k **los reclusos** *adar motzak*
omen

ARDIA : ZEZENAK :: BELTZA : GRISA

*Inkognitaren berri, heldu den urtean.
Ahal badugu, enzierroan.*

ZER EGIN? Hauxe izan behar du PNVkoek konstituzioaz buruan duten galdera. Izan ere, konstituzioan ez baita jaso eskatzen zuten guztia, baina ez dirudi ezezkoa esan diezaioketenik ere, zeren, zer egin parlamentuaren bidetik bazterturik?

Eta dirudienez —dena zurrumurruak dira— buruhauste honek sortu du diferentziarik PNVko parlamentarien eta buruen artean. Igandean Gernikan ospatu zuten bilera itxian hau agertu bide zen.

Dena dela, PNVek berriro ere jende pila bildu zuen egun horretan bere inguruan. Beraiek diotenez 30.000 lagun. Bilkura honen helburua, jakina denez, konstituzioa eztabaidatzen ari diren PNVko parlamentariei babesa emateko zen.

GOGOR BEREN PRESOEN ALDE. Ekainaren azken egunetan, 18 pertsona detenituak izan ziren Bizkaian ETAp-meko militante izatea akusazio bezala ezarritik. Detenituak izan ziren egun beretik, beren herrietan batzarre, manifestapen, etabarrekin hasi ziren. Honeia, gauza berotzen joan zen eta Gallarta, Mungia, Ondarroa, eta Motrikon greba orokorra egitera iritxi ziren. Uztailaren 8an, Motrikoko Udaletxean 241 pertsona enzerratu ziren ondoko hiru eskakizun hauen alde: amnistia orokorra, barnean beren herrietako detentuen berehalako askatasuna eskatuz; terrorismoaren aurkako legearen aurka eta Etxabetarrek jasandako atentatutaz protestatuz.

Amnistia osoa lortu arte borrokan jarraitzea, Batzarreak erabakitzen du, eta dei bat egiten dio Euskadi osoari amnistiaren aldeko borroka hau piz eta indar dezan. Honela amaitzen zuten enzeratuek agiria.

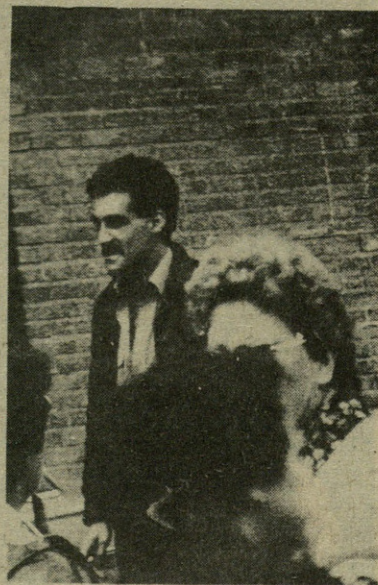
Benetan adierazgarria dela deritzagu herri hauetan gertatua. Oso gutxitan izan da hain azkar erantzuna eta benetan horrelako ekintza motak beharrezkoak dira, etsaiak jakin dezatela herria lehen momentutik bere semeen alde dagoela.

ORAIN ERE "INKONTROLATUAK" NAHI BEZALA. Egiako hauzoiari tokatu zaio iraingoa "inkontrolatuen" bixita. Asteazkenean, azkeneko gertakizunei buruz —Agurtzaneren hilketa etabar— batzarre bat ospatzera zihoaztela, BAR ARIZONA sei lagun baino gehiago probokatzen ibili ziren: "a mi me gustaria matar a alguno de estos" etabar. Kanpoan jendea beraiekin hizketan aritu zen; bapatean bat disparatzen hasi zen eta jendeak ahal bezala aldegin behar zian zuen.

8,30etan hots egin zitzaion polizia, baina ordubete berandua go arte ez zen azaldu. Eta orduan —zazpi jeep, autobus bat, zelular bat eta polizi sekretaren auto batzu ziren— gelditzen zen jende apurrari erasotzen hasi ziren, gomazko balak botaz. Gero, "inkontrolatuek" —ordurako aitortua zieten bai jendeari eta baita grisei ere goardia zibilak zirela— poliziari mendira aldeginda zegoen jendea birlatzen lagundu zioten. Polizia etxeetara igo zen jendea harrapatzera; azkenean sei lagun eraman zituzten komisariara eta goizaldeko ordubiak arte han eduki zituzten oso era probokadorean interogatu.

"Inkontrolatuak" han zebiltzan bitartean inguruan goardia zibilak bi jeep egon ziren, baina grisak etorri arte ez ziren mugitu.

Guzti hau bizi izan ondoren, ez dira harritzekoak Egiako batzarreak egin dituen eskaizunak: gobernadorearen dimisioa, indar errepresiboen eta talde faxisten deusezte, terrorismoaren aurka legearen kentzea— beraiek diotenez benetako terroristak ez beste guztiak erasotzeko balio baitu—, e.a.

MENDARO HERRI IZAN DADIN. Duela aste batzu argitaraturiko informazioa egin genuenean mendarotarrek Elgoibar eta Mutrikuko alderdiei galdetzekotan zeuden ea zer erizten zioten bi hauzoak batuz eta bi herri hautatik independizatuz, udal berri bat sorteari. Galdera hori egin zaie eta baita erantzuna eman ere. Elgoibargo PNV, ESEI, EIA, PSOE, PCE, OIC, LKI eta ESBek eta Mutrikuko OIC, HASI, LAIA, PNV eta Ezker Abertzalearen Asanbladak agiri bat sinatu dute. Hiru puntutan hauxe azaltzen dute: "Mendaroko bizilagun berei beren etorkizunaz erabakitzea dagokiela...". Mendaroko Udalaren Aldeko Batzorde Kudeatzaileak, egin behar dituen gestioak lagunduko dituztela. "... Mendaroko Udal berriaren aldeko aitortzen dugula geure burua". Mendarotarrek lortu dute laguntzarik.

BESOAK EBAKIRIK

Istiluak hasi zirenean, Zezen Plazan, sinistezina, amorrua eta ikara besterik ez zeuden. Hamabost mila pertsona, zaharrak, haurrek eta gazteak, denak korrikan; beren buruetan asmo bakarra zuten: poliziaren tiroetatik alde egitea. Handik une batzutara, hainbat jende etxeratu egin zenean, gauza berbera pentsatzen hasi zen: aurretik pentsatua ote zegoen zezen plazaren inbasioa. "Honelakorik ezin da bat batekorik izan. Norbaitek pentsatu egin behar izan du", zioen bertako batek.

Iruñeako udaletxe aurrean.

Iruñeako gertaerak ezagunak dira. Dena Sanferminetako larunbat arratsaldean hasi zen, Zezen Plazan azken zezena toreatu ondoren. Orduan, hogeiren bat lagunek pankarta bat atera zuten, presoek askapena eskatuz. Hauk azaldu eta berehalaxe, eztabaidak hasi ziren plazan zeuden artean. Momentu hartan "San Fermín" oihua zen nagusi, eztabaidei bukaera eman nahiean.

Handik segundo batzuetara jendearen ikara: ate batetik, lehenengo ke-poteak eta gomazko pilotak, eta atzetik poliziak. Geroago komisario jefek zioenez, jendearen arteko eztabaida bukaraztea sartu ziren poliziak. Hau ikusiz, aurki galdera bat datorkigu gogora: eztabaidak bukaraztea sartu balira, zergatik inbasio hori, zergatik ezer egin aurretik plaza osoa tiroka erabili?

Nork kontrolatzen du hau?

Guzti honen txinparta Zezen

Plazako inbasioa izan zen; Gobernadore Zibilak eta Poliziaren Komisario Jefeak honela esan zuten. Eta, nahiz eta berehala ekintza hori zoritxarrez zela, ez zutela honelakorik agindu, eta beraiek ez zutela egoera kontrolatzen, aitortzen saiatu, badago arrazoirik gauzak aurretik zetozela, nonbaiten ondo pentsaturik, pentsatzeko.

Zein arrazoiak? Hona hemen batzuz. 1973. urteko Sanferminetan izan zen zenbait manifestazio, eta, poliziak eraso arren, giroa ez zen aldatu. Alaitasuna bere bide normalari jarraitu zitzaion.

1976. urteko sanferminak famatuak izan ziren politizazio aldetik. Igande batetan mitin bat zertu zuen Amnistia Aldeko Gestorak. Akto hartan jendea ugari bildu arren, poliziaren joera ez zen hain gogorra izan. Hurrengo egunean, eta gertatzen ziren jaietan ez zen besterik gertatu.

Aurtengo gertaerak suertatu on-

doren, Gobernadore Zibilak eta Poliziaren Komisario jefek, larunbataren aurreko "giro politizatua" aipatu dute; poliziaren ekintzak justifikatzeko aitzakitatzat hartuz noski. Hau ez dago egiterik. Ikusten badugu joan den asteo osteguna, ostirala eta larunbat goizetako "giro politizatua", garbi geratzen da 1973. eta 1976. urteetako baina askozaz motelagoa izan zela. Hau izan zen "guztia" zenbait gazte kaleetan zehar soinean presoek askapenaren aldeko pankartak loturik zeramatzala, Estafeta kalean mahai bat presoek alde, eta azkenik, zezen plazako pankarta eta eztabaidak.

Azkenaldi honetan "Orden Público" delakoren politika berezi bat gertatzen edo hobeto "sofritzen" ari da Nafarroan, Ignacio Llano gobernadore zibilak eskainirik. Hau ikusteko Maiatzaren Lehenari begiratu behar zaio lehenbizi. Jendea ongi oroitzen da Euskal Herriko beste hiriburuetan poliziak ezer egiten ez zuen bitartean, Iruñeak poliziaren eraso oso gogor bat Plaza del Castillon jasan zuen. Egun hartan hamar mila pertsona zegoen pilatua.

Geroago "inkontrolatuak" nagusi geratu ziren Iruñeako bazterretan galera haundiak eginez eta zenbait jende zaurituz. Hau libre daudden bitartean, Eseberri goardia zibil "inkontrolatuaren" heriotzez bost gazte harrapatu zituzten. Hauetarik bi oraindik Valencia eta Sueskun gartzelan daude.

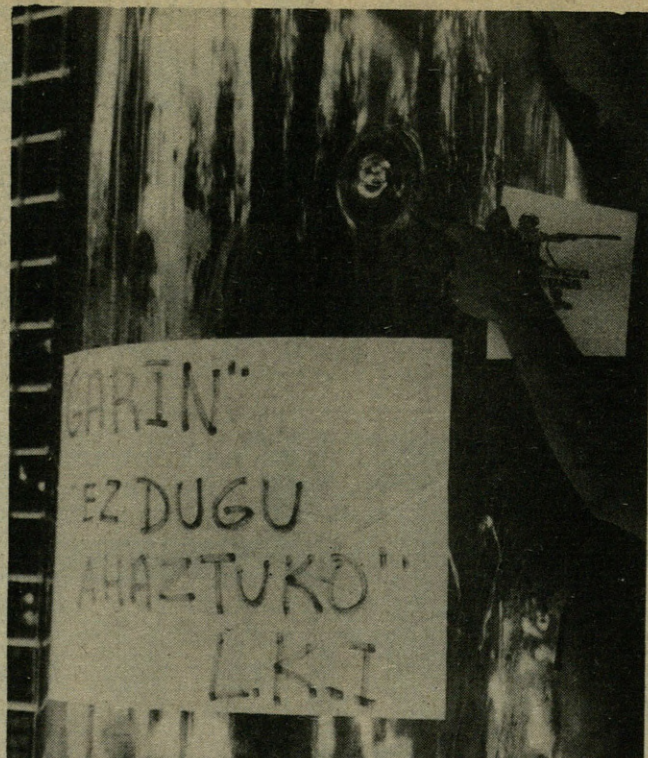
E goera nahasia sortu nahiean

"Ez da kasualitatezkoa Nafarroan gertatzen dena. Badago hemen ekintza guztien prestakuntza landurik, oso helburu konkretu batekin: probintzia hau politikoki desestabilizatzea, ume-aitzakiak erabiliz. Aprobetxatu egin nahi dute egoera honetan Amadeo Marcok eta beraren atzean dabilzanek, berauek montatutako manifestazioaren Abenduaren 3an porrot egitea ikusi eta gero. Guzti hau, gainera, UCDren baimena eta laguntzarekin" Honela zioen LKiren agiriak. Guzti hau egia hutsa dugu Nafarroan. Gauza honen atzetik "esku" bat dago.

Honela pentsatzen zuen, bita ere, Patxi Larrainzarrek, German Rodriguezen elizkizunak zelebratu

30.000 lagun Iruñeetik erdialderuntz.

German Rodriguez hil zen tokian, bala zuloak.

zituen apaizak. Hona hemen sermoi-ko hitz batzu : "Gu, nafarrok zer-bait arraroa sentitzen ari gara, nor-bait ilunpetik fusil batez gure ko-peta apuntatzen balego bezala. Nor-baitek, demokrazi parregarria honen truko guztiak erabiliz, gure abiada eta arnasa ebaki nahi dizkigutela dirudi, nafar eta euskaldun guztien batasuna apurtu nahiean. Zer nahi dute gizon zikin, gau txori horiek? Denok ezagutzen ditugu. Nafarroako kateak ostoz estaltzen dituztenak, hauexek dira itsuki apuntatzen gaituztenak, hainbat urtetan geure ametsak estali dituztenak. Ez digute uzten guk nahi duguna izaten".

Garbi dago ba, badagoela erantzukizundunik. Ez dago onharterik ustekabeko gertaerak izan zirenik. Germanen arrebak honela zioen elizkizunetan: "Ezin da sinistu poliziaren hutsa izan denik". Izan ere, poliziak jaun eta jabe eraman zituen aurrera beraren ekintzak. "Dar la vuelta a la plaza, preparar todas las bocachas y tirar con todas las energias, y lo más fuerte que podáis, no os importe matar, adelante, cambio". "Vulcano - 2" ekipoetako norbaitez hitzokoin agintzen zuen bitartean, beraren nagusi militarrek, hauxe besterik ez zion erantzun: "Refrene el vocabulario, hable estrictamente lo indispensable, y no te pases".

Alderdi politiko, sindikato, udala eta peñek gauzak argituko dituen batzorde bat osatu erabakitzen zuten

bitartean, hortxe daude oraindik ezer lortu gabe Maiatzaren Lehenaren eta "Inkontrolatuen" ekintzak argitzeko zertuak izan ziren bi batzordeak.

Informazioaren manipulazioa

Bestalde, salatua izan zen zenbait komunikabideren informazioa. Lotsagarriena TVEk egindakoa izan zen. Peñen Batzordeak geroago esan zuenez, erabat manipulaturik zegoen Zezen Plazako gertaeren filmazioa. Esate baterako poliziaren erasoak, falta ziren batez ere beronen sarre-ra basatia, eta gero, plaza erdian, kepote eta gomazko piloten erabilketa luzea.

Radio Nacional de España-k zer zera esan zuen gutxi gora behera: "las peñas de Pamplona, al conocer la noticia de que German Rodriguez había sido miembro de la organización terrorista ETA, han decidido reanudar los Sanfermines".

Nafarroan "La Gaceta del Norte" egunkarian lan egiten duten kazetariak haserre bizi zuten: igandeko aleak ez zekarren beraiek bidaldutako informazioa, baizik eta beste bat, zeharo aldatua. Esaten zenez, zezen plazan sartzea behartua aurkitu zen polizia. Beherago berri- z, gobernadore zibilarren hitzak zekar- tzen: "Una acción desafortunada innecesaria". Nor elertu hau? Aste- arteko "La Gaceta del Norte" k

ez zekarren, ez elizkizunen, ez ma- nifestazioaren argazkirik. Beronen- tzat 30.000 pertsona bildurik ez du inportantziarik nonbait.

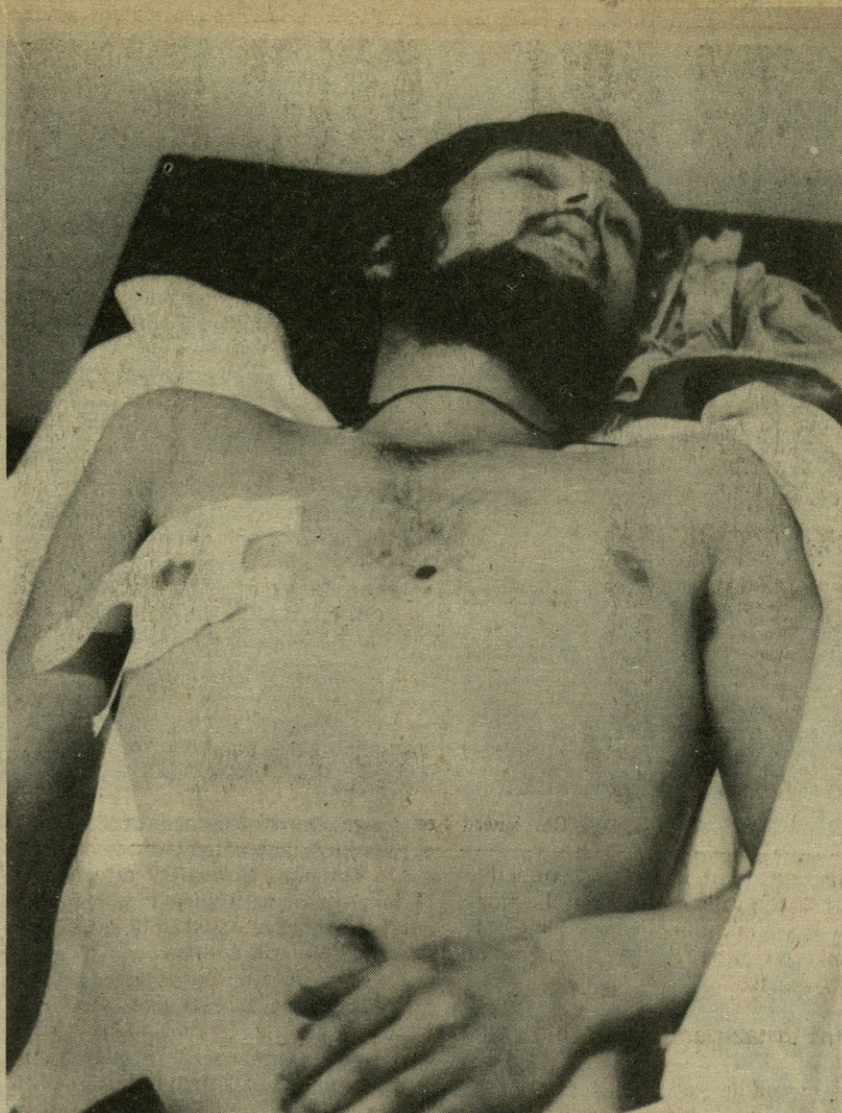
"Diario de Navarra"-k, bere "neutralismo"-ari jarraitu dio. Ma- nifestazioaren informazioan "varios miles de personas" hitzak erabil- tzen zituen, zenbat jende- parte hartu zuen adierazteko. Honen "neutralismo"-an ez dago sinesterik. Aurtengo Aberri Egunaren eta Dipu- tazioaren kontrako manifestazioen informazioetan, bietan. "La Manifes- tación de Ayer" titulua eta "varios miles de personas" erabiltzen ditue- nen joera bat hartzen ari da.

"El Pensamiento Navarro"-k berri- z, nahiz eta manifestazioaren ar- gazki bat sartu, ez zuen aipatzen zen- bat jende- parte hartu zuen. Bestal- de, Patxi Larraínzarren sermoi- arekin manipulazio ikaragarri- zko egin zuen. Zati bat bakarrik sartzen zuen, eta bere kontestutik kanpo zegoelarik, zentzu guztia galtzen zuen.

Azkenik, "El País"-ek eman zigun bere "redentorismo madrila- rraren" beste ikaskai bat. Astearte- ko editorialean soluzio politikoak eskatzen zituen bitartean, ondo lo- turik sartzen zituen zorro berbe- ran ETAre- azken ekintzak eta Iruñeako gertaerak, "clima de vio- lencia", hainbat gustatzen zaion hitza erabiliz, eta bata bestearen on- dorioa balitz bezala.

F. IBARGUTXI

AZKEN ORDUA

Jose Inazio Barandiaran; gobernadorearen bertsio zinikoa: manifestatzaileen batek hil duela.

Antonio Ramón Alamo Hernández poli-
ziaren autoa sutan.

Donostian berehala jaso ziren barrikadak.

Iruñeako gertaeren berri izan ondoren, igandean bertan izan zen erantzunik Gipuzkoa. Pasaian, herriko jaiak ospatzen ari zirelarik, jendeak alaitasunari uko egitea erabaki zuen, barrikadak jarritz eta jaiak geldituz. Donostian bertan ere manifestazioa egin zen, hirurehuneren bat lagunek parte hartzen zutelarik. Honela Pasaia batez ere bat egiten zuen Iruñeako dolu-
minarekin lehenengo momentutik.

Hurrengo egunean, astelehe-
na zabaldu egin zen Gipuzkoako erantzuna. Baita ere poliziaren erasoak gogortu. Goiherrian, Tolosa, Arrasaten, Donostian, Herre-
ra eta Pasaian, batzarreak egin ondoren, huelga egitea erabakitzen zen hainbat lantegitan. Nacional-
1 kaminoa ere itxi egin zen barri-
kadaz. Gero, gauean, gogorki era-
so zien poliziak donostiarrei.

Bitartean, Iruñeako Udalak oso erabaki kritigarri bat hartzen zuen: jaici jarraipena ematea. Asteartean Gipuzkoara iritsi zen odola. Eguerdian erortzen zen hilik Donostiako Polizia Armada-
ren koartel ondoan Jose Ignazio Barandiaran 19 urtetako gaztea astigaragarra.

Handik ordu batzuetara, Go-
bernadore Zibilak mundu hone-
tako agiri zinikoenetako bat zbiltzen zuen. Hor azaltzen zenez, manifes-
tazioa koartela asalta
tako agiri zinikoenetako bat zaltzen zuen. Hor azaltzen zenez, manifes-
tazioa koartela asaltatu nahian egina zen. Benetan uste al dute gizon ho-
riek manifestazio batek asalta deza-
keela Polizia Armadaren koartel bat? Bestalde, poliziak tirorik bota ez zue-
la esaten duenean, gogora datorki-
gu orain Iruñean gertatutakoa. Han ere poliziek ez omen zioten German Rodriguez tirorik bota. Tesis hau in-
dartzeko, Triple A-k agertzen zuen Barzelonan erailketaren erantzun-
kizuna. Baina oso berandu igerta-
eratik ia hiru egun ondoren. Zerga-
tik ez pentsa hori manipulazio hutsa izan zitekeela? Barandiaran gazteak "antecedentes penales" di-
relakoak zituela aitortzeari ere mani-
pulazioa erizten diogu.

Artikulu hau idaztera-
koan —asteartean— ez zegoen bes-
terik jakiterik. Gauza bat bakarrik. Hurrengo egunerako huelga oroko-
rra deitzen zutela alderdi politiko-
ek.

UR EZAGATIK EZ OMEN DA

Istilu ugari izan da uraren arazoa dela eta. Gogorrenak, lehenengo Lunbier, gero Lesaka eta Altsasu, eta azkenik Gabirin izan dira. Toki guzietan, gauza berbera aipatu du zenbait bizilagunak: Euskal Herri mailako uraren plangintza bat. Hau da, zientifikoek diotenez, gure herriak behar beharrezko duen lana. Hau egin eta gero bakarrik posible litzateke zer egin daitekeen jakitea, eta zer egin behar dugun geure urarekin.

Defendamos nuestra agua Gure hura behar dugu

Pro autonomía del agua

Gauza penagarria izanik, inork ez daki gaur zenbait ur dugun Euskal Herrian. Lur gaineko urak bakarrik izan dira erabiliak orain arte, bai edateko bai inindustriatzat. Eta orain uraren arazoa bizi bizirik dago momentu honetan; alde batetik, pantanoak behar direla eta ez direla behar, eztabaida latzak sortu dira, eta bestetik, udan sartu garelako, lehorteak garai honetan sarriagoak dira.

Lunbier. Garaipen bat

Aragon eta Irati hibaiei erregulapenarentzat informazio publikoaren epea "Boletín Oficial de Navarra" delakoan, iazko irailean argitaratu zenean, handik pixka batetara hasi zen oposizioa. Lehendik ere hainbat jende ez zegoen konforme, baina inolako informaziorik ez zutelako ez zen ezer egin.

"Nafarroako Uraren Autonomiaren Aldeko Gestora" izan zen borroka eraman zuena. Alderdi politiko guztiek UCD eta A.F. ez ezik, erakunde sindikalek, Arkitekto eta Injenieroen kolegioek, ekolojistik, Iruñekoak, Hauzokide Elkarteek, eta baita ere Urraul Behea eta Longidako bizilagunen ordezkariak, gutiok osatzen zuten Gestora.

Hasiera hasieratik erregulapen honek esan nahi zuen hiru pantanoen -Irunberri, Aspuz eta Aoiz- kontra agertu ziren, hauk eginez gero, ur pilatzeko toki hutsa izatea kondaturik izango zirela lurraldeok esanez.

Gestoraren tesis nagusia zera izan zen: 28.000 hektarea erregadiotatik jartzeko ubide txiki bat egitea hartu du aitzakitza Obra Publikotako Ministeritzak; eta horretarako 900.000.000 m³ ur erabili nahi du. Erribera eta Erdi aldeko eskualdeetako 175.000 hektareatako erregadio beharra bete gabe.

Beraiek diotenez, beharrezkoak dira pantanoak, eta baita ere hibaiei erregulapena, baina ezer egin aurretik, ur errekurtsuen estudio sakon bat eskatzen dute, lur gaineko eta lur azpiko urak hartuko dituen.

Honekin gainera beste gauza bat salatu zuen gestorak: Ministeritzak Irati hibaiko ur zati bat (1.224 Hm³ dira osotara) Nafarroako Ubidearentzat izango zela promesa eginda zuela. Baina eta hemen dago kokka. Ubidea ez da oraindik onartua izan eta ez "declaración de utilidad pública" delakorik ez presuestorik ez hainbat gauzarik ez direla izan. Honela 20.000 hektarea urez estali beharko ziren 28.000 hektarea erregadiotatik jartzeko. Beraz, pentsa ezinezkoa.

Dena den, planteiamendu honi buruz izan du Gestorak erantzunik.

Nafarroan ur sobera eta gehienetan alferrik galduz.

Beronek esan duenez, ur guztitik hiruren bakarrik izago zen Nafarroarentzat, bestea zentrale nuklearra hozteko eta beste lurraldeentzat izango delarik.

Guzti hau jendeari azaltzeko kanpaina zabal bat egin zuen Gestorak, eta baita ere "Periodo de información pública" delakoa geraztea lortu. Honelako mugimendua ikusirik, Ministeritzak ez du harrezgero berririk eman, eta dirudien ez erabat bazterturik utzi du ideia.

Nahiz eta garaipen hau lortu, Gestorak planteiatutako hainbat arazo zutik geratzen zen. Nafarroako zenbait hibairen erregulapena, esate baterako. Konkretuki, Erribera osoak jasan behar izaten zituen uholdeen errua, orain dela ia urte erdi arte Yesa-ko urtegiaren zetzan; ura jaregin euria egiten zuenean bakarrik egiten baitzuen. Honela, bat batean Erriberako hibaia —Ebro eta Aragon— gainezka zetozkien nekazariei.

Nafarroa mailan, estudio sakon bat

Irunberriko burrukaren ondoan, hilabete batzuetara "Estudio Hidrogeológico de Navarra" liburua atera zuten. Liburu honek badu ere historiarik, zeren nahiz eta aurretik egin izan —"Compañía General de Sondeos" delakoak egin da —zenbait oztopo jarri zuen Diputazioak publi-

koki zabaltzeko, ur arazoak irauli egingo zuela konturaturik nonbait.

Estudio honek dioenez, 9.300 Hm³ tako euria dugu urtean Nafarroan. Ur errekurtsioak, berriz, 4.800 Hm³ dira urtean. Hauetarik 1.500 lurpean daude. Gainera beste lekutatik Nafarroako lurpera datozen urak, 250 Hm³ dira. Denera, ba lurralde honetako errekurtsioek 1.759 Hm³ osatzen dituzte.

Honelako zifrekin, eta estudioak dioenez, lurralde gehienek beren beharrak beteko lituzkete. Eta ur eza dutenek har lezakete gehiagi dutenatik. Beraz, urtegi beharra aski hauzitan geratzen da.

Ur boltsa haundienak toki hauek omen daude: Ebro eta alde hartako hibaetan, Urban eta Aralar-Ultzaman. Lurraldeok bakarrik, aski ondo osa ditzateke erregional mailako beharrak. Beste toki batzu eskas dabilta: Tafallak ez du aski bere Cidacos hibaikoarekin, baina har lezake Araitzgo uretatik; hegoaldea ez da aurkitzen edateko ur beharrean eta soro eta baratzen zat behar dute ura Ebro hibaetik jaso lezakete.

Konklusio gisan zera esaten du estudio honek: Nafarroan ur sobera dagoela eta gehienbatean, alferrik galdut egiten dela. Azkenik hauxe: "Derriorrezkoa da Estudio Hidrogeológico de Navarra" ur errekurtsioen plangintza baten aurrean. Benetako

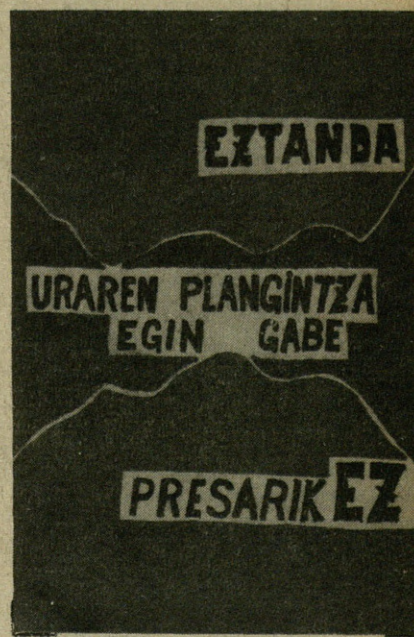
oinharria da etorkizuneko desarrolloaren planentzat".

Estudio hau guztien ahotan

Nafarroako panorama osatzeko, eta Gipuzkoara pasa baino lehen kontutan eduki behar da Lesaka eta Altsasun suertatutakoa. Altsasun, orain dela urte asko egin, Urdalur deituriko tokian, urtegi bat egiteko proiekttoa dago. Urtegi honek Alzania hibiaren urak hartuko zituen, Altsasuko eta Aizkorri bitartean.

Estudio honen berri izan eta gero, eta Urbasa eta Aralar aldean ikaragarritzko ur boltsak zeudela ziola kontutan hartuz, elkartu ziren Burundako (Altsasu eta inguruko) herriak batzorde bat osatuz, eta Urbasako lur azpiko ur boltsen estudio sakon bat eskatzea erabaki zuten.

Diputazioak, berriz, ez dirudi kaso haundirik egin dionik eskariari. Behintzat, oraindik erantzuna eman beharrean aurkitzen da. Bitartean, Urdalur presari buruzko jesterioak aurrera eramaten ari da Altsasuko Udala presari buruzko jesterioak aurrera eramaten ari da Altsasuko Udala Ministeritza eta "Confederación Hidrográfica de Aguas del Norte" delakoaren aurrean. Beraz, ez litzateke batere harritzekoa izango —Diputazi-

oak seriozki hartzen ez badu Urbasako uraren azterketa —hemendik pixka batetara Ministeritzak edo Konfederazioak proiekttoa bereganatzea, eta noski, presa eraikitzea. Honela gertatuz gero geroz eta ge-

hiago atzeratuko litzateke Burunda mailan Urbasako lur azpiko erabilketaren aukera ederra.

Lesaka: bihar argituko ez den gauza

Lesakako San Anton hauzoan egin nahi den urtegiaren arazoa, desberdina da. Lesakan eraman den burrukak ez du lotura haundirik izan Irunberrikoarekin behintzat. Uraren Autonomiaren Aldeko Gestora eta bertako Batzordearen artean nahiz eta zenbait elkarrizketa izan, garbi ikusi da Batzorde herrikoi horrek planteiamendu orokor bat egin —hots, Nafarroako ur erekurtsio buruzkoa— baino nahiago izan duela Irun, Hondarrabi eta Lesakan mugatua utzi. Uraren Aldeko Gestorak bultzatutako batzarreak, Irunberriko kasoa tratatuz eta plangintzaren beharra aipatuz, hortxe geratu dira, inolako ondorioz gabe.

1965. urtean Estatua eta Irungo Udala akordio batetara ailegatu ziren. Honek Frantziako Abenidako zubi internazionalen peajerik ez eskatzearen orde, Estatua hiri honen uraren arazoiari soluziobide bat ematera koan geratzen zen. Bidasoa hibaia kutsurik zetorrelako, eta Ugalde deituriko tokiko urak—meategiak zeudelako eta ur gutxi zuelako—alde batera utzi eta gero, 1967. urtean Lesakako San Anton hauzoan urtegia egitea erabaki zen, Irun eta Hondarrabiko ur beharrak betetzeko.

1977. urteko apirilean “periodo de información pública” delakoan jarri zuten proiektua. Tokiko baserritar guztiek aurkeztu zuten inpugnazio bat, bainan alferrik; behera bota zuten.

Urrian hasi zen Irungo Udala bere joku zikina aurrera eramaten. Bana deitu zituen baserritar guztiak, honela errazago amore emango zutelakoan. Bainan baserritarrek ordezkari bat bidaltzea erabaki zuten. Ordezkariek beste proposamen bat egin zieten Irun eta Hondarrabiko udalei: urtegia ehun metro beherago eraiki. Honela eraikiz ehun milioitan garestituko zela eta gero ura bonbeatu egin beharko zela aitortuz haien ez zuten onhartu.

Handik pixka batetara proposamen ekonomikoak iritsi zitzaizkien lurpean geratuko ziratekeen lau baserri; Irungo udalak bidali. Norainokoak ziren —oso urriak— ikusiz, bai baserritarrek, bai Lesakako Batzordeak, ezezeko borobila eman zieten. Ideia bat edukitzeko 8.000 pezeta eskaintzen zitzaizela etxe-lurreko metro koadratu bakoitzarentzat esan daiteke. Orduan baserritarrik aberatsenak bi milioi t erdi kobratuko

zituen, eta pobreenak berriz, maizterra izanik, milioi erdia bakarrik.

Gestoraren etorrerarekin batera, beste planteiamendu bat

Aurtengo lehenengo aldean diminitu egin zuen Irungo Udalak. Hartan bizi bizirik zegoen urtegiaren arazoa. Gestoraren etorrerarekin batera erabat aldatuko ziren gauzak. Aurreneko udalaren joko ilunari —inolako informaziorik eman gabe, beti baserritarren desjabetzari begiratur— jarraitu gabe, nahiago izan du jeltioiei irudi demokratiko bat eman, indar—ekintzak betirako utziz.

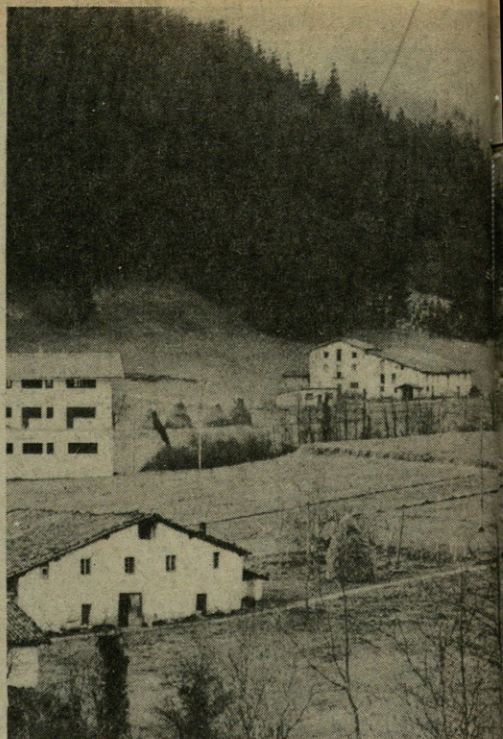
Joera jator honi beste erantzun bat eman diote Udala eta Batzorde lesakarrak. Izan ere, orain eskatu diote Irungo udalari zergatik nahi duen San Anton, hauzoan garbi azaltzeko. Beraz, ez dago aurretiko kontrako joerarik, baizik eta nola-baiteko Irungo ur ezaren konprenzioa.

Honekin batera, esan behar da go Irungo Gestorak ez duela posible ikusten beste tokirik. Gainera, lehen esan dugun bezala, ez Gestorak, ez Lesakako Batzorde eta Udalak, ez dute planteiamendu orokorrik bereganatu nahi izan. Batzorde lesakarraren partaide batek, honelakorik ez dela posible, zeren edonork momentu batetan bota lezakeela esaten zigen. Irungo gestor batek berriz, horretarako denbora behar zela erantzun.

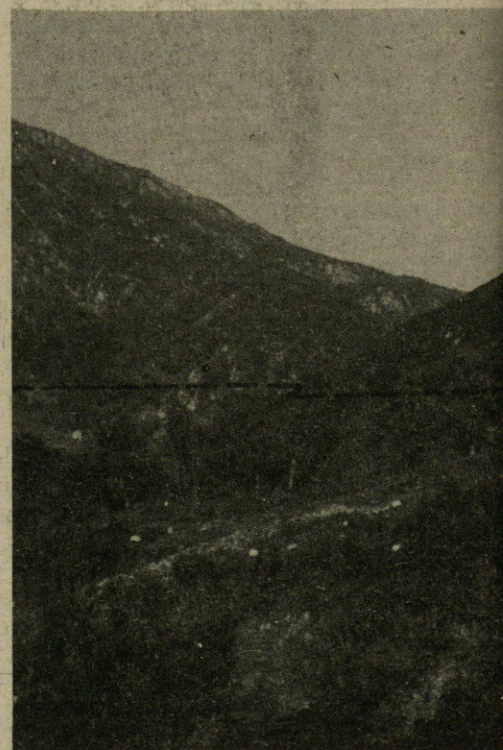
Beraz, arazoa Bidasoa mailan utzi nahi dute, bai betzuek, bai besteek. Gehiegi aurreratu gabe zera esan dezakegu: egun batetan Lesaka aldean egingo dela pantanoa, eta gauzak gehiegi aldatzen ez badira, San Anton hauzoan. Honetarako dagoen arazorik larriena han bizi diren zaharrena da. Denek konprenitzen dute agure eta atso horik ezin direla herriko —izango dena, Lesaka, Irun edo Oihartzunen— etxe batetara bidali. Horregatik momentu honetan Gestora eramaten ari den lan bakarra baserritar horientzat beste baserri batzu aurkitzea da. Dena den, ez dira hemen bukatzen gauzak. Dirudenez, baserritar gazteak —familia batzutan gurasoek hogeitahamar bat urte dituztenak badira—, pozik geratuko lirateke edozein herritan etxe berri bat emango balitzaie.

Gabiria: plangintzarik gabe, urtegiarik ez

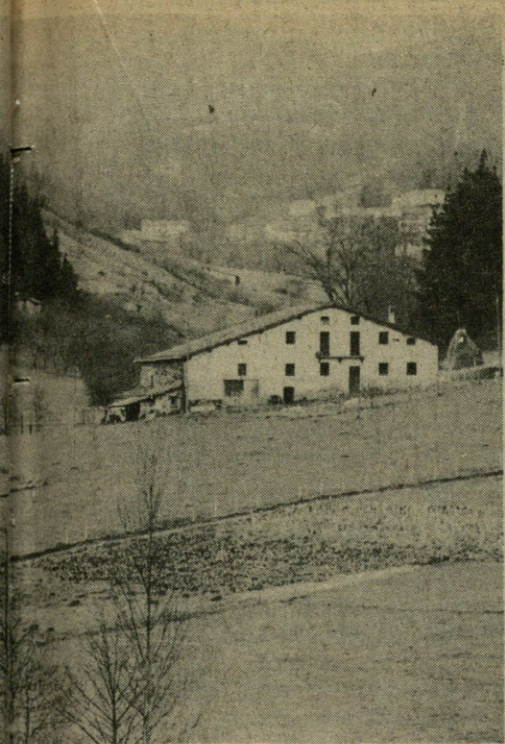
Gipuzkoa mailan, Gabiriako urtegia da eztabaidatuena une honetan. Ikusi dugun bezala, Lesakako arazoan plangintzaren puntua agertzen

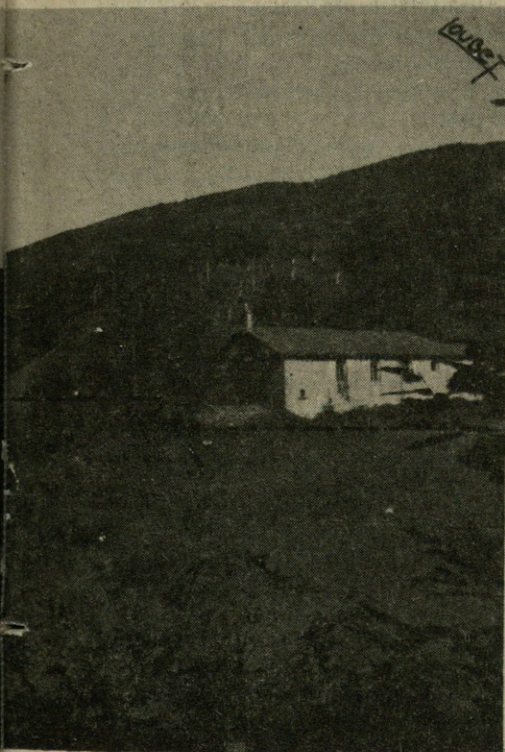
Gabirin ur azpira jo

Egun batetan Lesakan, San Anton

...o liratekeen lurrak.

...an, egingo da seguraski urtegia.

ez zen bitartean, Gabirian hemen-
txe oinharritu da eztabaida: plan-
gintza egoki eta egiazko baten be-
harra.

Jakina denez, Gipuzkoako Dipu-
tazioak 16,2 Hm³ tako presa baten
proiektua du, Oria Garaiko ur beha-
rra betetzeko. Gabirian egingo
litzateke hau, eta hamalau baserri ur-
peratuko litzuke.

Lehenengo momentutik, zenbait
jende kontra agertu zen. Orain,
Eztandako Batzordeak atzera bota
ditu Diputazioak emandako zifrak
eta arrazoiak. Berauek diotenez, ana-
lisis metodo geldoak erabiliak izan
dira, errealitatearen aldaketak kon-
tutan izan gabe. Industriaren eta eda-
teko uraren beharrak betetzeko,
hauen ustez, ur errekurtsoen zifrak
bezain inportanteak, poblazioaren
densidadea, desarroilo industrial,
kontsumoaren indizeak eta abarraren
datoak dira.

Diputazioaren datoei begiratzu,
gezurrezkotzat hartzen ditu Batzor-
deak. Honek dioenez, ezinezkoak di-
ra Diputazioaren proiektuaren eta
Siadeco-Eraiki enpresaren zifren ar-
teko ezberdintasunak.

Diputazioak ematen dituen
ur beharraren zifrak ikusiz, honelako
aldeak daude Siadeco-Eraiki entre-
presenekin: 1990. urtetarako bost
aldiz haundiagoak dira Diputazioare-
nak; 2.005. urtetarako, hiru edo
lau aldiz; eta 2.025. urtetarako, bi
aldiz.

Kontsumoaren zifrei dagokienez
berriz, ezberdintasunak ere haundiak
dira. Diputazioak 700 litro -bizila-
gun- egun kontsumoa ematen du
2.000. urtetarako. Siadecok, ordea,
honako hauk: 1975. urterako, 290 li-
tro -bizilagun- egun, eta 1990. urte-
rako, 400 litro -bizilagun- egun.

Poblazioaren zifrekin antzekoa
gertatzen da: hemendik 50 urtetera
lau milioitan neurtzen du Diputa-
zioak Oria lurraldeko poblazioa; Si-
adecok, ordea, milioi t'erditan baka-
rrik.

Guzti hau ikusirik, plangintza
orokor bat aurrera eramango duen
Lan-Batzorde bat sortzea izan da
Eztandako Batzordearen planteia-
mendua. Dena den, Diputazioak ez
du honelakorik onhartu nahi izan,
nahiz eta Siadeco enpresaren es-
tudioa ontzat hartu.

Diputazioak onhartuko ez balu
Lan-Batzorde zabal horren sortzea,
hamairu udalaren kontra jokatu be-
harko luke. Konkretuki, Arama, Laz-
kao, Zegama. Zerain, Gabiria, Gain-
tza, Idiazabal, Legorreta, Mutiloa,
Ormaiztegi, Segura eta Ezquiogako
udalek ondoko Lan-Batzordearen
konposaketa erabaki baitzuten: Joa-

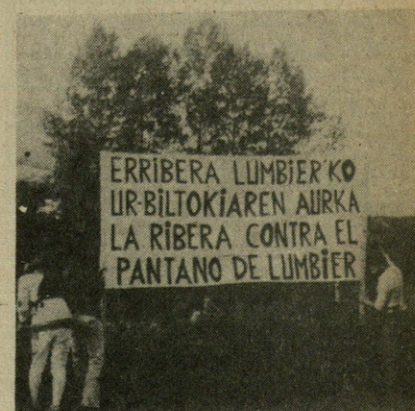
quin del Valle Lersundi (Minatako
Ingenieroa), Mikel Erro (Bideetako
Ingenieroa), Juan Tomás Zazu (Men-
ditako Ingenieroa), Mario Gabiria
(Sozioiogoia), Tomas Urzainqui (Abo-
katua), Antonio Garcia Tabuenca
(Ekonomista), Siadecoko ordezkari
bat, eta Eraikiko beste bat. Mo-
mentuz, Diputazioak Joaquin del
Valle eta Mikel Erro onhartu ditu
bakarrik partaide bezala.

Orain dela bi aste Gabirin egin
zen Eztandako urtegiaren kontra-
ko manifestazioa testuinguru hone-
tan ikusi behar da, hots, Diputazioak
Lan-Batzorderako proposatutako
partaide guztiak onhartu ditzan.
Manifestazio honen balorapen bat
egiteko orduan, kontuan izan behar
da parte hartu zuten ehun gabiria-
rrek nahikoa adierazten dutela ho-
nelako herrixka batetan. Bestalde,
aipatu beharra dago ormaiztegitarren
ez egotea, baina honek azken mo-
mentuko organizazio eza besterik ez
du esan nahi.

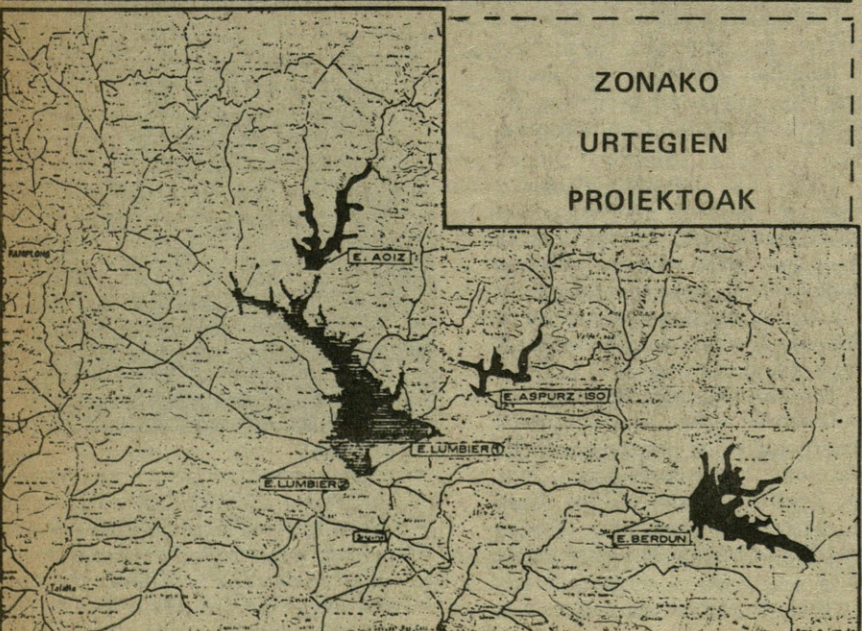
Manifestazioan OCISAk (en-
trepresa egilea) injeniero bati eman
zitzaion agiriak ongi laburtzen ditu
Eztandako Batzordearen eskariak:
plangintza baten beharra; epe motz
eta luzean behar den ur beharraren
estudioa; lur azpiko uraren estudio
sakon bat; eta Goiherri osoan ura-
ren administrazio egoki bati buruz-
ko estudioa.

Informazio eza lotsagarria

Jestioen zehar Eztandako
Batzordeak behin eta berriz salatu
duen gauzetariko bat informazio eza
izan da. Izan ere, oraindik inork ez
daki garbi zertan erabiliko den ura,
edateko ala industrientzat.

Bestalde, "zona de servidumbre"
delakoak asko kezkatu ditu gabiria-
rrak. Legeak agintzen duenez, edate-
ko ura izango duen urtegiak, bere
atzekaldean bostehun metroko "zo-
na de servidumbre" behar du. Alde

honetan ez dago, ez bizitzerik, ez eta simaurra sorotan erabili ere. Hau honela izanez gero, Gabirian —urpeko 17 baserritatik aparte—, beste 45 baserrik ez zuen lan egiterik izango.

Bestalde, azkenaldi honetan, beste berri batzu ere jakinak izan dira. Bata, Nafarroako Diputazioak egindako estudio batetan, Txindokipean ur boltsa haundi bat dagoela esaten dela, eta bestetik, Gabiria ondoan dagoen meategi batetan ez dagoela lanik egiterik, zulo guztiak urez betetzen zaizkielako. Beraz, badago nahiko aztarna inguruko lur azpiko ur boltsei buruzko estudio bat egiteko.

Seguran esperantza onak

Seguran askoz lehenago hasi zen arazoa. Orain dela lau urte hasi zen herri honetan proiektatutako urtegiaren kontrako oposizioa. Pantano honek toki zabal bat hartu behar zuen, Segura, Idiazabal, Zerain eta Mutiloa inguruan zituelarik.

Pantano honek honako kalte hauk ekarriko zituen:

Lurra : 8.000 area.

Etxe bizitzak: 40 Seguran.

Familiak: 60 Seguran

Lur Jabeak: 70 Seguran

Lurretik bakarrik bizi diren familiak: 15 Seguran

Etxeetako jende edadetua: 60 Seguran.

Eraman zen planteiamendua Gabirikoaren antzekoa da. Lehenengo momentutik plangintza bat eskatzen zen, eta hainbat bileran Diputazioarekin izan eta gero, Batzordeak lortu zuen bost udalek—Zerain, Mutiloa, Idiazabal, Segura eta Zegamak—Diputazioari agiri bat bidaltzea, estudio sakonak eskatuz.

Estudio horik Siadeco enpresaren eskuetan utziak izan ziren, Unzurrungagaren (Gipuzkoako Arkitektoen Kolejioko burua) laguntzaz, ordaina Udalen eskuetan geratzen zelarik.

Estudio honen konklusioak Gabiriko kasoan aipatu ditugupersonen eta industrien ur beharrak aztertu, eta Goiherri eta Oria guztiko eboluzio industrialaren kontutan hartuz, Diputazioak esandakoarekin gonbaratuz, oso desberdinak dira. Ur beharrak askoz txikiagoztat hartzen ditu, eta urtegia non egin zitekeenari dagokionez, erabat baztertzen du Diputazioak aurkeztutako toki zabalegi eta oso aberatsa zelako mendizulo batetan egon eta baserri izango ez zuen beste toki txikiago baten alde jokatzeko du.

F. IBARGUTXI

Agurtzane Arregiren hiletak Arrasaten.

EZIN AHAZTU

"Euskaldun eta abertzale etxekoandre haundi bat joan zauku 38 urtetan. Ez dugu gehiago ikusiko haren aurpegia fresko alaia, ez eta ere entzungo haren irri zilarra. Bertze orroitzapen askoren artetik, gelditzen zaukuna da bizitzarekin eta lanrekin ereman duen borrokaren etsenplua. Nik dakitelarik, bigarren emakumea da etsaiak tiroz aurtiki daukuna, ETAkoen guduka hasiz geroztik. Bertzea, Blanca Garay Saralegi hil zuten Gernikan duela hiru urte bere senarrarekin batean. (...) Euskal biziaren zaintzeko bezenbat, borroka ditela euskal bizia sortzeko eta Euskadi salbu da".

(Sokoako elizkizunetan Larzabal erretoreak esandako mintzalditik).

Espainol eta frantzes poliziak eginkizun bat Euskadin.

Agurtzane Arregiren oroimenez, "herriak ez du barkatuko, ez du ahaztuko" kontuan izanik, Euskal Herri osoan egin dira mobilizapenak. Zenbait tokitan hiletak ospatu dira, bestetan mezak, gehienetan manifestapenak. Eta azken hauetan herriak azaldu du bere amorru eta mina. Askotan poliziek gogorki erantzun dute. Herriak adierazten zuen gogoari, "Indar Errepresiboak deuseztu", gomazko balaz eta kezko bonbaz eraso zaio. Eta manifestapen handiak biltzeko posibilitatea izan den tokietan milaka abotsen oihua entzun ahal izan dugu: "Policia asesina", "gora ETA militarra", "Martin Villa, ETA zure billa", "Ez, ez, antiterrorismo legerik ez", eta antzeko mila oihu, estradizioaren aurka, Giscarden kontra e.a. Baina garrasi guztien gainetik entzun ahal izan duguna hauxe izan da: "Zuek faxistak zarete terroristak".

Inork ez baitu ahaztu nola gertatu zen Etxabe familiaren ezbeharra. Eta nahiz eta frantzes eta espainol estatuko komunikabideek nahi dutena asmatu eta esan, Euskadin mundu guztiak daki antzeko ezbehar batetan bere bizia gal dezakeela. Orduan beste aitzakia batzu agertuko lirateke komunikabide horietan, konfusioa beste era batetakoa izango litzateke, baina helburu berberarekin: egia zapaldu, herria euskal herria zapaldu. Herri bati izorratzen dioten alde komunikabide bat irtingo balitz nahi eta nahiez horien atzetik dabilelako da.

"Badakigu denok hemen, heriotze hau dela eta zer zikinkeriak atera zer lokatzak saltsatu mugaren bi alderdietako berri emaile askok. Gezur zabaltze horiek ez dute errespetatu, ez familiaren dolumina, ez senarraren egoera nigargarria, ez eta haur gaixoen bihotz garbi zauritua. (...) Egun hauetan, heriotze latz horren inguruan erran direnak entzunez, errepika ditake gure zaharrak ziotena: "Hemen gezurra tripan zutik eta deabrua dantzan!. Gizon-tasun guti eta gizonkeria gehiegi!" honela zioen Larzabal apaizak bere mintzaldian.

Baina are gehiago. Ez da bakarrik familiaren dolumina alde batera utzi, Euskadi osoaren mina eta duintasuna arriskuan jartzen ibili dira. Eta gauza bat da bizia galtzea. Baina gauza nazkagarriagoa da bizia galdu, eta gainera zure oroipena zikindua ikustea.

Eskubitarrek hil zuten Agurtzane Arregi. Eskubitarrek zauritu zuten Juan Jose Etxabe. Hori denok dakigu. Baina inguruan hain ondo montatua izan den kanpaina parte hartu duten guztiak dira errudun.

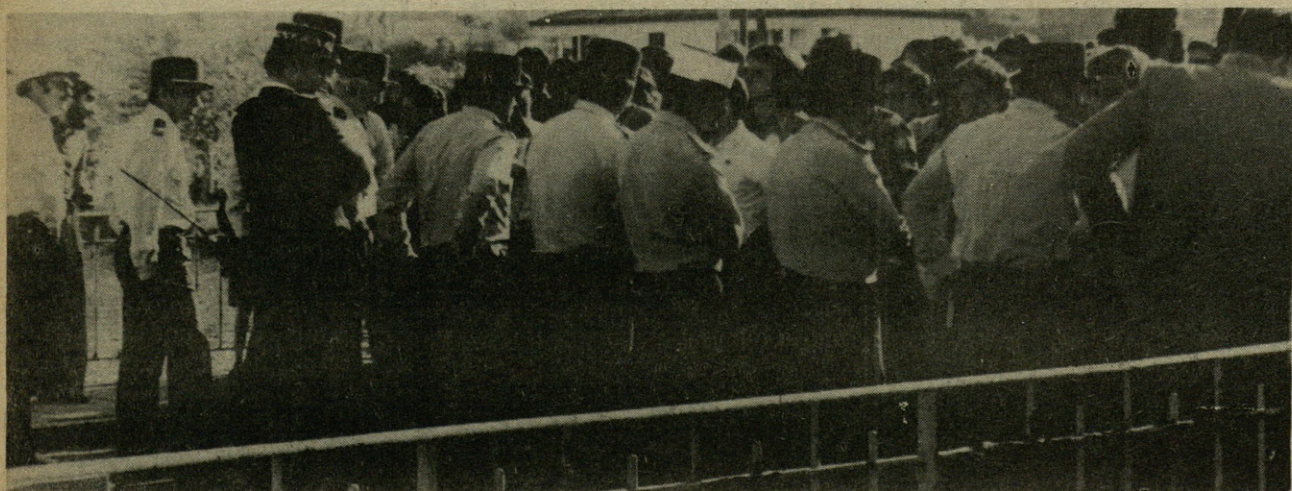
Maltzurkeria eta gezurren bidez Etxabe familiaren duitasuna, Euskal Herriaren duintasuna kolokan jarri duten guztiak dira errudun. Eta hor ez dira hain ezagunak diren agintariak, bakarrik sartzen, ez eta ere lehen aipatutako komunikabideak, ez-kertiartzat bere burua jotzen duten zenbait alderdi politiko ere bai.

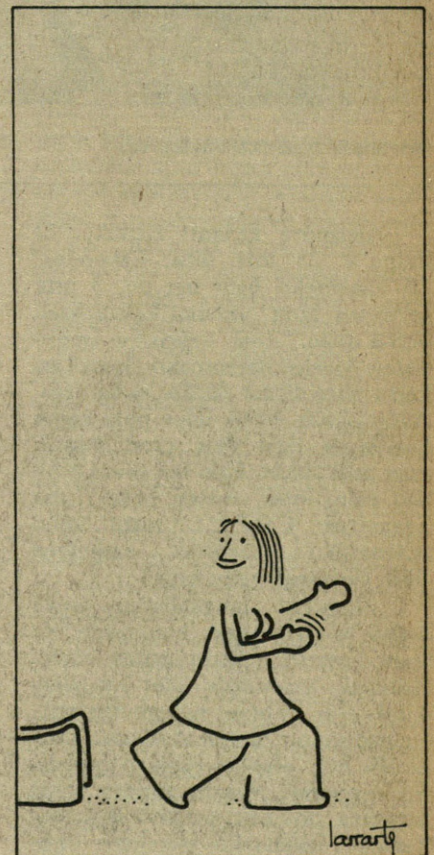
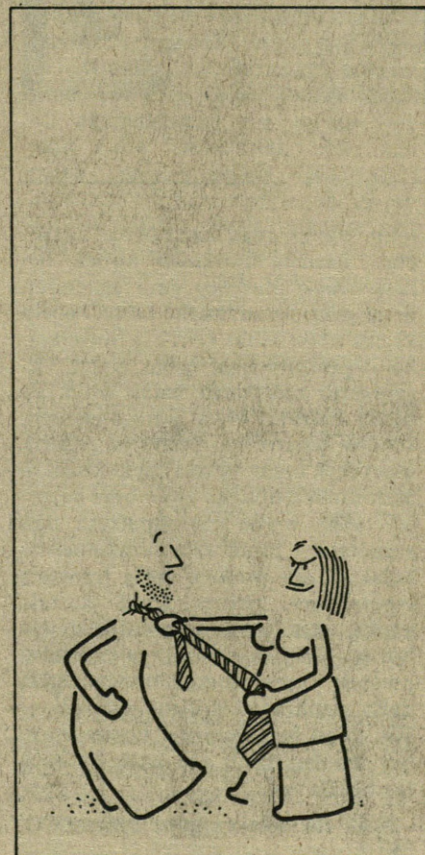
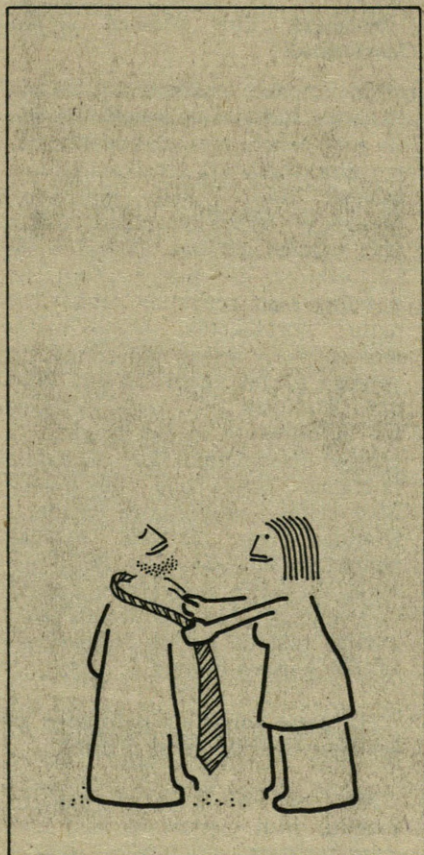
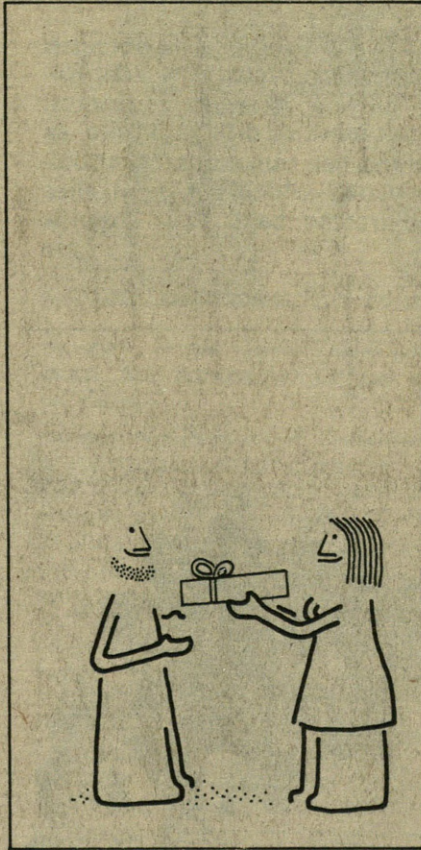
Baina herria, gutienez Euskal Herria (beste guztiak, antzeko kanpaina zahar eta zikineren bidez, guregandik urrun geratzen baitira) joku horretatik at geratu da. Araba, Nafarroa, Bizkaia, Gipuzkoa eta Ipar Euskal Herrian mobilizatu da gaizkileen aurka. Benetako gaizkileak salatu ditu. Ez du ahaztu ez, Egia esan ezin du ahaztu. Nahiz eta hori, ahaztea, izan bere gogoa. Bere bizia arriskuan duela dakien herriak ezin du horrelakorik ahaztu.

Zein izan daiteke soluziobidea? galdetzen dute kanpotarrek. Eta horretarako berriz ere Larzabalen mintzaldira jotzen dugu, hori baita, gure eritziz, soluziobidea: "Guzien eritzi berdina da, bakearen hemengaindi finkatzeko, bi urrats direla baitetzpadakoak. Lehenik, harmak ixil ditela, eta horretaratzeko Madrileko gobernu sar dadila harremanetan ETako gudariek. Bigarrenetik, harmak ixildurik, nolako bakearen antolaketak finka dintzazkela Madrileko eta Euskadiko Gobernuaren artean. Euskadiko Gobernu hori izan dadila euskaldunek aukeratua, hauteskunde libre eta demokratikoen bidez".

Erailketa honen aurkako manifestapenak hedatu dira Euskadi osoan.

pobreenen oihua

"Azkeneko 3 hilabete hauetan Estatu espainoleko espetxeetan 15 presok ustekabeen heriotzea aurkitu dute. Agustin Rueda, Bilbon neska eta mutil bat, Zaragozan beste 2, Malagan 2, Burgos, Tenerife eta Barcelonan... Heriotze hau inork ez ditu garbituko, ez Senadoak, ez beste inork; guretzat(arazo hau dugunontzat) ez baita zilegi gauzak argitzea. 15 hildako hauen arteko bat iraultzailea izango balitz, oihuak zeruan entzungo lirake; baina preso sozialak izanik, inork ez du ezer jakin nahi".

(Pulpok Euskal Herriari)

Martuteneko gartzelan batzarrea.

Alejandro Etxaniz Garaik, "El Pulpo" 25 urte ditu. Ezkondua, 20 hilabeteko haur bat du. 3 urte gartzelan egon ondoren kalera irten berria dugu. "Zuei, Azpeitiko Amnistia Aldeko Batzordeko lagunei eskertu nahi dizuet fiantza ordaintzea. Askatasunak eman didan poza baino handiagoa izan dela zuen ekintza esan nahi dizuet. Ezin dut gauza gehiago esan, lotsa ematen baitit" dio Etxanizek. C.O.P.E.L. sortu baino lehenagoko espetxeak ezagutzen ditu. Nolakoak ziren hauk?

Espetxe mugimendua sortu baino lehen presoak kontrolatu eta bata besteari bijilatu egiten ginen. Sistimak organizazio eder bat zuen, kirol eta futbola nagusi zirelarik, inongo kultur harremanak izan zituztenak, eta espetxe barruan egondako denborak zentzua aurkitu behar zitzaizkion ziotenak; pertsonaren duintasunari benetazko garrantzia ematen ziotenak. Horretarako herria-

rekin harremanak lortu behar ziren, eta herriak harreman horiek beharrezkoak ikusteko gure egoeraren berri izan behar zuen. Gure egoera kalera irten behar zen. Eta horretarako organizatu egin behar ginen. Organizazio hau sortu baino lehen espetxe barruko bizia ikaragarria zen. Jendea zeharo deformaturik zegoen, espetxeak (egun bezala) delinkuentziaren unibertsitateak ziren bere barnean talde, mafia eta zapalketa ugari zegoelarik. Inork ezin dezake pentsa nolako zen presoan bizia frankista espetxeetan, zigorra, tratu txarrak, biziki irainduak, deprimiturik; eta hortaz gain, ezer ulertu gabe zeuden presoak, zerren espetxe barnean egondako denborak inongo zetzurik ez bait zuten bere bizian... Begira, txori bat kaiolan sartu eta janik ez ematea bezala zen...

—Noiz eta nola ezagutu zenuen COPEL?

Carabanchelgo "Hospital Penitenciario" delakoan nengoela, 1.975ean. Lagun batzu amnistia inguruan mugitzen hasiak ziren, espetxetan iraultzaileak, ez beste preso batzu bazirela herriari azaldu nahian. Presoen Elkarre bat sortu zuten; aldi berean errepresioa hasten da. 29 lagunek bakoitzak bere burua zauritu zuten; hospitalera eraman zituzten; han gurekin elkartu eta teitlatua igotzea erabaki genuen. "Antidisturbios"ak agertu ziren, zauritu eta ez zauritu guztiak hospitaletik ateraz, Carabanchela eraman zituzten eta han porraz eta eskopetaz egurtuak izan ziren. Laster hasten dira lehen bahiketak: batzu Ocaña, besteak Burgos... eramaten dituzte eta protesta gogorak sortzen dira. Presoen mugimendua sekulako indarra hartzen du bahiketa hauen bidez, zerren burrukalariak eramaten baitituzte. Funtzionarioentzat ero batzu gara, era hortaz tratatzen gaituzte. Zigor gela egun ugari botatzen hasten dira (badira 200 pasa beharrean aurkitu direnak), egurra errepresioa... eta epaiketak! Bainan guk badugu defentsa bat: gure mugimendua, orduan COPEL bezala ezagutzen hasten dena: asambladen bidez presoan disziplina bat jartzen da, laguntasun askorekin, jendeari kontzientzia har araziz... Indulto baten atzetik goazenez gero, preso asko elkartzen dira.

—Nolakoak dira presoan arteko harremanak?

—Nik espetxe probintzialak ezagutu ditut. Harremanak onak dira, gutti gora behera presoak ondo eramaten dira. Nahiz eta zapalketa sistema gainean izan, "ondo ikusitako" presoak ere badira, zuzendaritzarekin kolaboratzen dutenak, gazteei zapalketa ezartzen dietenak, e.a. Gartzelari buruz esan denarekin zeharo bat nator: bortxaketak, homosesualismoa, presoan arteko lapurretak eta antzeko gauzak egiazkoak dira. Normala iruditzen zaiz, zerren pertsona bat deformatuta baldin badago, eta gehiago deformatuko den toki batetara eramana izaten bada, soilik holako bizia egiteko posibilitatea emanez... Kontuan izan gartzela barnean pentsatzea subersioa dela. Beste presoak, sistematik at geratzen direnak "disidenteak" dira. Duintasuna gauza guztien gainetik jartzen dutenak gaizkileztat hartzen dituzte...

—Eta preso sozial eta politikoen arteko harremanak, zailak al dira?

—Nik, egia esan, ETakoak bakarrik ezagutu ditut. Gartzelatik pasa diren onenatarikoak dira. Preso sozialek zenbait "pifia" egin diete, eta zen-

tzugabeko planteiamentuak ere izan dituzte gure arazoa ezagutzen edo kontuan hartzen ez zutelako. Baina urte asko pasa beharrean aurkitu dira, eta ezagutu gintuzten, han zer egiten genuen eta zein zen gure erresponsabilitateaz jabetu zirelarik. Eta gure erresponsabilitate bakarra pobreak, pobreenak izatea besterik ez da. Hori kontutan harturik, politikoak ireki ziren, laguntza ematen saiatu ziren, gurekin batera ibili nahiean... Kalera irten ondoren ere, batzu, gutaz gogoratu dira.

—Zein da, zure eritziz, COPEL aurre-
ra eramaten ari den eginkizuna?

—COPEL-en egundainoko planteia-
menduak ez dira politikoak, sozialak
baizik. Zokoratuen planteiamenduak.
Oraindik herriak erreuperatu ditzake-
keela ikusten dute, hala nahi dutelako,
eta prest daudelako burrukaren
bidez hori lortzeko. Duten harma
bakarra erabiltzen saiatzen dira: mo-
tinak... Errepresioa sekulakoa da.
Jendea aspertuta dago bere buruari
zainak moztzen gero gobernuak
gauzak zeharo aldrebes azaltzeko eta
herriak ezer ez ulertzeko. COPEL eta
bakoitzak bere buruari zauriak egi-
tera batu egiten dira. Salaketa oi-
huak zauriak dira, sensibilitateari dei
egingo diotenak. Gizarteari dei egite-
ko beste posibilitaterik ez dutenen
oihua...

—Kalean amnistiaren alde egiten diren
burrukek gartzela barruan jaramonik
ba ahal dute?

—COPEL-ek espetxe barruko burru-
ka kontrolatu ezin duen une bat ba-
da. Andalucia, Catalunya eta Euska-
din batez ere egindako amnistiaren
aldeko burrukak, zenbait alderdi
politikok ere elkartasun hitzak ager-
tzen dituelarik... presoak poztu
egiten dira eta burrukak handitu egi-
ten dituzte. Badirudi herriak gure
arazoa ulertzen duela! Baina gober-
nuak boterearen indarra martxan
jartzen du, eta burrukak onenak.
El Duesoko penalara eramaten ditu,
kanpoko informazio guztia moztuz.
El Dueso, han gertatuari buruz ez
dute ezer esango, inork ez baitzuen
sinetsiko nolakoa zen penal horre-
tako bizia... Informaziorik ez dago-
enez gero, zurrumurru beldurgarriak
zabaltzen dira presoaren artean. “Jen-
dea hiltzen ari dira” diote, eta beldu-
rra ugaritzen doa, desesperazioarekin
batera. Orduan COPEL-ek agiri bat
atera zuen, itxadon egiteko planteia-
menduarekin.

—Jesus Haddad hil zenean “Direc-
tor General de Instituciones Peni-

teciarias” bezala Garcia Valdés jarri
zuten. Nola ikusten du COPEL-ek al-
daketa hau?

—Garcia Valdés-en iragan demokrati-
koa kontutan izanik, oso harrera ona
egin zitzaion. Bere lehen bisita El
Duesora egin zuen, helburutzat pre-
so sozialen egoerari jatorri erantzut-
zea izanik. Baina COPEL-ekoekin
egon ondoren berak uste baino arazo
larriagoa zela konturatu zen. Garbi
adierazi genion zein ziren gure hel-
buruak, berarekin noraino joan gin-
tekeen, baina beste bide bat guk ba-
karrik egin beharra genuela. Gizon
hau nahiko azkarra da. Indultoa, pe-
nitentziar erreforma eta beste gauza
asko egitekotan zen. Denboraldi bat
itxadoten egon ginen, baina ezer
ez zen gertatu. Orduan Maiatzaren
10erako ekintza koordinatu bat anto-
latu genuen, 3.000 preso goitik par-
te hartu zutelarik. Bakoitzak bere bu-
ruri zauritza, gose grebak (batzu
40 egunetakoak) e.a. aurrera era-
man ziren. Gobernuak oso kan-
paina sensazionalista bat eratu
zuen... (COPEL-ek zerikusirik ez zu-
ela, ero batzu zirela, gurekin ezin
zela ezer egin...). Begira, gu Garcia
Valdés-ekin ezin gara egon, ze-
ren berak nahitaez zerbait ordezk-
katzen du. Hitzez inongo alderdi poli-
tikotakorik ez da, gizartearen ordezk-
aria baizik. Baina hori ez da egia,
zeren gizartearen ordezkaria baldin
bada, presoekin egon behar da,
presoek gizartearekin egon nahi bai-
tute; eta presoek ordezkaria ez bal-
din bada, gobernuarena edo nahi
duenarena izango da.

—Kalera irten ondoren, zer nolako
posibilitateak ditu preso sozial ba-
tek?

—Oso galdera zaila da hori. Familiak
laguntzen badizu, aurrera ateratzeko
posibilitateak izango dituzu. Baina,
gehienei gertatzen zaiena zera da:
inoren laguntzarik ez duzula eta po-
sibilitateak zeharo moztuta dituzu.

Preso gehienek irteera holakoa da
“nora joango naiz? Eguzkia handik
irtetzen da, ba handik noa”. Ditu-
en lagun bakarrak bere antzekoak
direnez gero, eta kondizio berdine-
tan daudenez gero, ezin laguntzarik
eman. Bestalde, eta honekin lotuta
dagoena, polizia preso sozialen
akats berdinak ditu. Honen siko-
logi eta irtenbideak zeharo ezagu-
tzen ditu. Hiru edo lau preso mota
daudenez gero, polizia badaki
bakoitzari nola tratatu...

—Zein izango liriteke preso sozialak,
egun, izan beharko lituzketen irten-
bide minimoak?

—Esango dizudana amets bat beste-
rik ez da. Baina horik dira, COPEL-
en eritziz, irtenbide minimoenak.
Indulto orokor bat egotea, preso
gehienek espetxetik kalera aterako
zituena; lan egiteko posibilitatea
ematea, herriaren eginkizunetan
parte hartu dezagun; mediku-sikiatra
e.a.-en atentzioa izatea... Baina amets
bat besterik ez dela hori adierazten
dizut. Emango digutena haxe izan-
go da: “Reforma Penitenciaria” egi-
tea, beraiei komeni zaiena, preso-
ekin ezertako kontatu gabe; “peli-
grosidad social” delakoa moldatzea,
2 edo 3 adabaki gehiago jarri... eta
hala, denok pozik. Noski, jende bat-
zuri kontsolatuko dio... Baina guk
nahi duguna ez da beste munduko
gauza bat, eskubide bat baizik. Eta
ikusiko duzu. Hemendik aurrera
ezarriko dituzten sistemak hauk izan-
go dira: sari eta zigorra bultzatu gar-
tzela barruan; saria handia eta zigo-
rra sekulakoa; jendeak batera ala bes-
tera egin dezan.

Deuseztu egingo gaituzte. Hau
da gobernuaren posizioa... Badira de-
linkuente “handiak”, benetako la-
purketak egiten dituztenak. Mate-
sa, Reace e.a. — Eta horien ekintzak
zuritzeko delinkuente pobre batzu
egotea beharrezkoa zaie, beraiei bu-
rukominik emango ez dietenak...

P. IPARRAGIRRE

Egin eta eragin, Euskal Herria euskalduntzen.

Kultur Kontseilaritza euskararen alde

Z. ARGIA-ren 791 zenbakiaren 32/33 orrialdeetan E. Garmendiaren "Kultur Kontseilaritza hastapenetan irakurtzetik sortu zaizkidanak eta kontseilu beraren asmoetatik gehigarriak agertu nahi ditut, gaia bukatzeko asmorik gabe"...

Sarrera gisa

Neretzat, euskararen alderako plangintzak ez du neurrik gure hizkuntza gailendu arte. Hau da, euskara Euskal Herriko mintzaira nagusi bihurtu arte. Orain E.K.N.-ko Kultur Kontseilariak eskaintzen duena helburu horren hasiera da. Ehundaka urteetan gainberako zetorren mintzairaren alde, ez dugu bat batean ezer egiterik eta epe z 'joan beharra dugu. Eta ekintzari epeka lotzen bagara, lehen lehenik martxan dauden elkarte, erakunde, talde eta pertsonekin baliatu beharra dugu. Bestela, epe laburrera begira ez dugu ezer egiterik.

Euskara etxetik salbatu behar zela ustea zutenek, orain hori ere ezina dute, telebista etxebarruan dugu-nez. Beraz, orain, euskarak gure haurren baitan iraungo badu, nahi

ta nahiezkoa dugu euskara telebistara eraman beharra. Baina ez bakarrik telebistara. Etxeko euskararen kriterio ber-bera, galga berean, jarri behar genuen gaztelerarentzat ere. Baina, gaztelera eskoletan erakutsi da eta euskalduna, administrazioan eta ogibidezko gaietan, erderara behartua izan da eta da. Urteen buruan aparatu izugarri bat lortu du erderak Euskal Herrian bere alde, eta aparatu hori autsi beharra dugu euskara bizi dadin. Are gehiago, euskara biziko bada Euskadiko lehen hizkuntza izan nahi du, erderak kanpora begirako harremanetarako utziaz. Euskaldunok beharrezko ditugu gaztelera eta gainerako erdel hizkuntza zabal hedatuak gure harremanetarako.

Gainera, gaztelera ez dago hil zorian, baina bai euskara. Gaztelerak ez du behar laguntza berezirik, baina

bai euskarak.

Bestalde, gure herrian, euskaldun eskolatu guztiek dakite erdara ere. Biak jakitearen indarrez daude (gaude) edozertarako hobeto gertaturik, erdaldun hutsak administrazioan eta jendearekiko harremanetarako zerbitzuetan hizkuntza bakarrakin ahalmen gutiago dute-nez. Ahalmen honek ditugu euskaldunok baliatu beharrezkoak eta euskaldun bakoitzaren zeregina da edonon euskaraz eginaz hontaz baliatzea eta baliaraztea.

Asmo handi hoi en artean ardura handiago batez jabetzen gara. Bada-kigu bide nekeza eta luzea dugula aurrez-aurre, baina iragan urte iluntan aritu ginen kemen berarekin jarraituko dugu (edo, behinikpehin, jarraituko dut).

Nik neuk, Kontseilaritza barnean izango ditudan arloez jabetzen naiz, eta laguntza izango dudan uste osoa dut J. A. Maturana-gan, honek honetarako hautatu nindue-nez. Euskararen alderako asmo onik izan ez balu ez ninduen hautatuko.

Kultur Kontseilu barnekoak euskara ikasteko asmorik ba ote duten adierazten da Z. ARGIA-ren orrialde hoi etan. Baina, gure artean argi gelditu behar da, adinekoak ezin ditugula behartu; bakoitza bere baitan utzi behar dugula. Hori bai, Alfabetatze eta Euskalduntze kanpainak lagundu, indartu eta hedatu, ikasteko horondaterik duenak aukera izan dezan, edo Euskalduntzea gehituaz, ugarituaz, premian aurkitzera arte. Baina, adinekorik behartu ez. Haurrerri eskoletan, beste edozein ikasgai bezala behartu behar zaie euskararen irakaskuntzan, epe luzera begira gure hizkuntza indartzeko.

Ez da egia, Z. ARGIA hortan esaten dena, Alfabetatze eta Euskalduntze erakundearekin Kultur Kontseilaritzak ez duela izan harremanik. Alfabetatze eta Euskalduntze erakundeak Euskaltzaindiaren babespean eta harreman estuan antolatutak daude arduradun edo buruak ere Euskaltzaindikoak direnez, eta Euskaltzaindira txosten bat igorri nuen hontaz. Bestalde, eragile den Jose Manuel Odriozolarekin pertsonalki izan ditut harremanak, gai hontaz ikusten ditudan pibibilitateak agertuz. Hoi etan edo hoi ei markatu nizekien hartu ahal genezazken bideak.

Gure asmoak handiak badira, gure plangintzak zabal dira. Prentsaurrekoan agertu zen hura, asmoen laburpen bat besterik ez zen. Sail askotan banatzen dira gure eginkizunak euskara beraren alorrean eta sail bakoitzaren punturik aipagarrienak agertu ditut ondorean.

Egia esan, oraingoz asmo soilak

dira, oraindik ez ahalmen ofizialik eta ez presuesturik ez dugulako. Hauek izango dira, eta heltzen direnean erantzun hobe emateko eran izango gara. Bitartean, gure egitekoa, hitzezko babesetatik eta inoiz aita-ponteko egitetik haruntza ezin gara joan. Adibidez, hau da oraingo, gure gogorik eta asmorik onenarekin U. E. U. (Udako Euskal Unibertsitatea) delakoaren alde egin duguna.

Horrek ezertarako zerbitzen duela uste badu eta euskararen alde zerbait egin edo aurkeztu nahi baldin badu, jakin beza ateak idekirik ditugula.

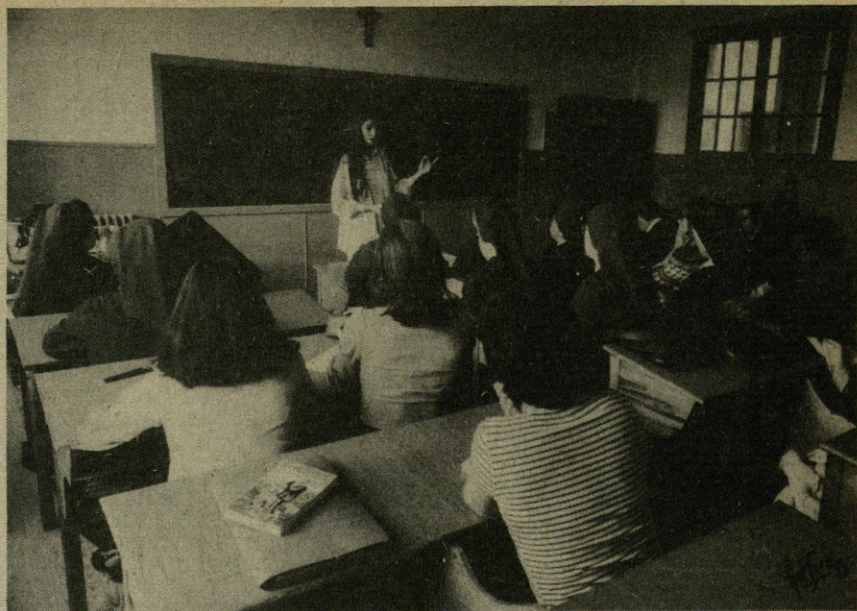
Guk geuk, soilki, ezin dugu ezer egin atzetik herririk ez badugu. Eta euskaldungoan gure herriak ajerik ez badu, euskararen salbamenean lagunduko diogu.

Besterik zer? Zuek esan.

Hara hemen kontutan hartu ditugun puntu nagusiak. Ezer falta bada, aditzera eman eta eskertuko zaitugu, zeren gure baitan ez bai dago aitzazako edo paternalismorik. Adiskide eta laguntzaile bat gehiago izan nahi dugu arlo hontan, iritzi eta sineste guzien gainetik.

Autonomiaren gertakizunetarako aurrez aurre aurkitzen ditugun premiazko lanen artean ditugu honako asmo hauek:

Hizkuntzaren idazkerazko normatiba markatzea Euskaltzaindiari dagokio, bere arautegiaren lehen artikulua dakarrenez. Errege Dekretuz gai honetarako eskubide osoak dituzenez. Hala ere Euskaltzaindiak hizkuntzaren eskubideak eta bereziki honen ikerketa ditu bete beharrezkoak.

Maisuak gertatzeko plangintza on bat.

Irakasle prestatzeak

Irakasle prestaerako lanak, ikastetxeetan nola antolatu, Unibertsitate, Magisterio eskola, eta gainerako zenbait ikastetxetan. Irakasleak gertatu ez ezik titulua ematea ere bai. Lanik premiazkoen arteko iduritzen zaizkigu. Guk dakigunez, Euskaltzaindiak du euskara irakasle tituluak emateko eskubidea, 573/1976 otsailko Dekretorearen arabera, eta hasteko hontaz baliatu beharra dugu. Maisuak gertatzeko plangintza

on bat martxan hartzen ez badugu, ez dugu eskoletan euskara aurrera eramaterik.

Goi mailako irakaskuntzan, zenbait ikasketan, euskararen irakaskuntza azpimarkatu beharko dugu. Adibidez, Magisterio, Filosofia eta Letrak, Kazetaritza... holakoetan agertu beharko da euskararen premia larria hizkuntzaren alorrean aurrera egingo badugu.

Egiteko hau, egia esan, Hezkuntza Kontseiluari bete betean dagokio, baina anitz gauza dira elkarren artean bete beharrezkoak. Esate baterako, Alfabetatze eta Euskalduntze parte-koarena Kultur Kontseilaritzan ere sartzen da, baina ez eskola maisuena; eskola maisuena Hezkuntza Kontseilaritzari dagokio eta hontaz badakit K. Santamariak plangintzak oso arreratuak dituela.

Hezkuntza mailan

Euskara hezkuntzan, nola sartu eta erabili. Hemen plangintza orokor eta zehatz bat burutu beharra dugu, haurtzaindegitik hasi eta Unibertsitate mailaraino. Baina, epe laburrera begira E.G.B. mailan, haur euskaidunei euskararen bidez ikastaroak, gutenez 6. urtera arte eta 7 eta 8. urterara euskara erabili, erdara ere ondo ikas dezaten. Haur erdaldunei ordea, alderantziz egin beharko da Euskal Herri guzian, zortzigarren urterako euskara ikas dezaten. Edo, gutenez ere, euskara asignaturatzat jarriko da haur erdaldunen artean, baina hizkuntzarekin batera honen literatura eta kultur ingurua

Kultur Kontseilaritza: asmo handiak eta plangintza zabalak.

irakatsiaz.

Gai hauek esku onetan erori dira Karlos Santamaria Hezkuntzako kontseilari izendatu denez. Baina, plangintza era orokorreaz begiratu beharra dugu, sail bakoitzaren gainetik gainegiturazko koordinaketa baten beharra dugunez. Hala ere, argi gera bedi, gai hau Hezkuntza Kontseilari dagokiola, eta ez guri.

Alfabetatze eta Euskalduntze

Alfabetatze eta Euskalduntze lanak. Hemen: alde batetik, kanpainak aurrera eramateko propagandaren plangintza; eta, bestetik, Euskal Herriko Udaleri laguntza eskeak; diruz eta tokizko laguntzak.

Alfabetatzeak, eskoletan euskaraz irakatsi ez zioten adinekoek irakurtzen eta idazten ikas dezaten. Eta, euskalduntzeak, euskararik ez dakiten adinekoek euskaraz erakusteko. Bi sail hoiek, beren borondatez ikasi nahi dutenei aukerak jartzeko eran antolatu behar dira eta honengatik dute propaganda berezi baten premia. Adinekoak gogoz irabazteko, euskararen premietara mentalizatze, beharrezkoa izango zaigu publizitate etheen harremanez eramatea.

Euskara komunikabideetan

Euskara irradi eta telebistan. Irratia eta telebista euskaldun sukaldetan sartua dagoenez, hoietan euskararentzat toki gehiagoren eskubidea eta beharra; eta euskarazko programak, berri emateaz aparte, Euskalduntze kanpainak, bere toki berezi bat behar dute.

Baina, saioen eta berri emateen programaketan tarteka marteka behar luke euskara emateak; gure hizkuntzaren presentzia une guzietan ager dadin honek beronekin mentalizatzea dakarrenez.

Euskara egunkari eta aldizkarietan. Irrati eta telebistan bezala, euskarak bere tokia behar du Euskal Herriko egunkari eta aldizkarietan, Deia eta Egin markatzen ari diren bidetik. Horregatik, kazetaritza eskoletan euskararen irakaskuntzak, euskalduntzeak, beharrezkoak ditugu.

Karguetan

Zenbait kargutan ere euskara jakitea beharrezkotzat har dezagun, gutienez premia berdinetan edo titulu berdinekin euskaldunak aukera hobeia izan dezaten Funtzionari bezala, herrietako karguetarako euskaraz dakienari punturen bat gehiago jarriaz, eta, inoiz, informazio-ko gelan, telefono arduradun, idaz-

karitzan, liburuzain, artxibuzain, eta abar, euskaldunak hautatzea nola bideratu ere ongi estudiatu beharra daukagu. Zeren, euskara eta gaztele-ra, biak jakiteak aukera hobeak ematen bai ditu Euskal Herriko zerbitzuetarako. Beraz, praktikotasunagatik eta hizkuntza zapalduaren alde hone-lako erabakiak hartu beharko dira.

Argitaldariak

Euskarazko liburu- plangintzak. Laguntza estudiatu eta nola bideratu, arrazoizko preferentzia jarriaz.

Diru laguntzak, inpuetoak kentzeaz, argitalpenak gehitzeaz, zabal-kundezko propagandaz eta abar.

Orain, Autonomiaren aurrean gertatzen dugunak gerorako ateak zabaltzeko edo geroa bera euskararen alde behartzeko, garai egokia dugu. Gai bakoitzak tratamendu berezi bat eskatzen du. Eta denen gainetik plangintza guztiaren koordinaketaz eta ekintzaz ardura handia jartzea. Ba dugu zer landu.

Plangintza egitetik martxan jartzera lan luzea burutu behar dugu, politikoak bultzaraztetik ekintzeta-ara eroateko. Ondotik, ekintza berak ere zaintzaile ardura emango digu. Asmoak legeratzen baditugu ere, legeak betetzea ere zaindu beharrezkoa zaigu. Baina, ezer baino lehen, berriz ere errepikatu beharra dut, politikaren bidegurutze hontan historiak une egokia eskaintzen digula gure hizkuntzari buruzkoan zirt edo zart egiteko eta bizkor ibili beharra dugula egungo aukera aprobetxatzeko.

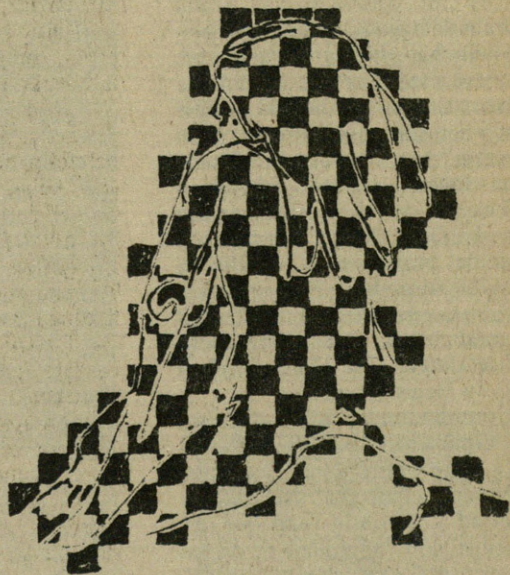
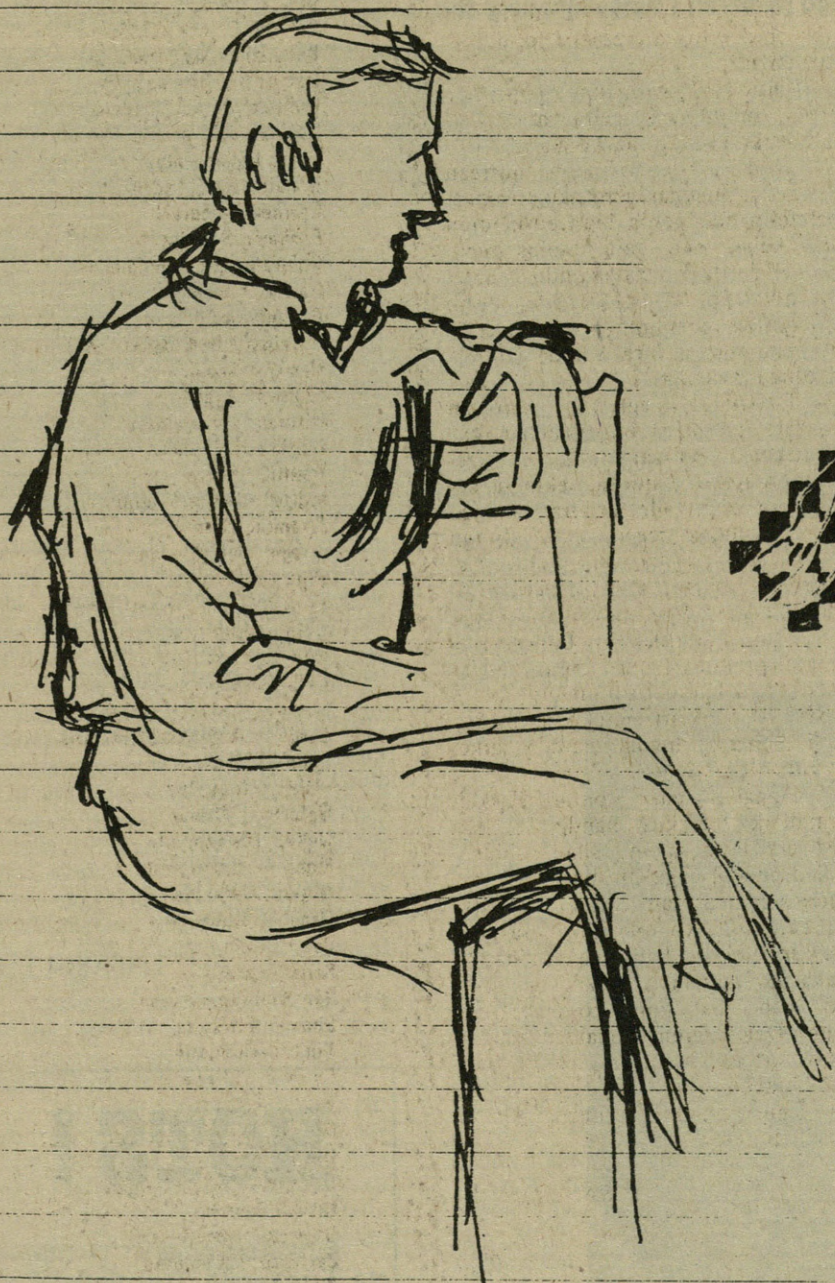
Plangintza guzi hontan Euskaltzaindiak zer ikusi handia du, batez ere bere jagon sailaren bidez, baina guziok dagokigu bakoitzak beretik ematea, lan egitea, euskaraz egitea, bizitzako une guzietara gure hizkuntzarekin baliatzea; baina ez bakarrik baliarazi, baizik egunoro-ko lanen bat guretako bakoitzak leporatzea, zeren, tokatzen zaigun zama handiegia baita guti batzuen esku uzteko.

Egin eta eragin. Euskal Herria euskalduntzen.

J. SAN MARTIN

Adabaki: Parche
Aholku: Consejo
Aitaponteko: Padrino
Aitzakia: Excusa
Alfer: Vago
Alferrik: Inútilmente
Amil(du): Despeñarse(—ado)
Antxeta: Gaviota
Arreta: Esmero
Aztora(tu): Desconcertar(—ado)
Basati: Feróz
Bekoki: Frente, Testuz
Berebiziko: Admirable
Damu: Arrepentimiento
Dardara: Estremecimiento
Duintasun: Dignidad
Edan: Beber(—ido)
Eralgi: Gastar(—ado)
Eromen: Locura
Euskarri: Soporte
Gainezka: En abundancia
Galant: Enorme
Girtenkeria: Burrada
Goraiapat(tu): Elogiar(—ado)
Harrera: Acogida
Hauskor: Frágil
Hiruren: Tercera parte
Ikusketari: Explorador
Iraul(i): Volcar(—ado)
Izu(tu): Asustar(—ado)
Jaramon: Caso
Jaregin: Soltar(—ado)
Jukutria: Trampa
Kezka(tu): Preocupar(—ado)
Koloka: Indeciso
Kopeta: Frente
Kulunkada: Vaivén
Lan(du): Cultivar(—ado)
Larderia: Autoridad temeraria
Lehorta: Sequía
Maizter: Inquilino
Nafarrerri: Viruela
Nekez: Dificilmente
Nozi(tu): Sufrir(—ido)
Oinaze: Dolor físico
Ospetsu: Ilustre
Petrat: Ruin
Sarri: Frecuente
Sen: Sentido común
Simaur: Estiércol
Tinko: Afianzado
Txinpart: Chispa
Ubide: Acequia
Uholde: Riada
Upela: Tonel
Urka(tu): Ahorcar(—ado)
Urtegi: Pantano
Uztar(tu): Uncir(—ido)
Zarpatsu: Harapiento
Zikin(du): Ensuciarse(—ado)
Zilar: Plata
Zintzililik: Colgado

ARRATSALDEKO bostak.
Ajedrez jokalaria eta bere desi-
rak sortutako maitea.

alberto zarzoza

HANKAZ GORA

Nahiz eta "Tierra Navarra" bultzatu dutenek nafar ez diren beste Euskal Herriko lagunoi ez zaigula batere interesatzen uste— Nafarroa mailan bakarrik zabaldu da—, beronen berri eman beharrea aurkitzen gara. Lehenengo gauza: "Tierra Navarra" UCDren aldizkaria da, Madrilgo bazterrearen batetan pentsatua (diru aldetik behintzat), eta Del Burgo jaunaren (nafar senadore famatua) babesean sortua.

Orain dela gutxi egin genuen beste artikulua bat aldizkari honi buruz, eta hantxe esaten zenez, zuzendaria aski jatorra zen, eta honek posible egingo omen luke nolabaiteko "independentzia" bat. Gauzak, dirudienek, ez dira honela gertatu: lehenengo alea ikusiz —joan den astean argitaratua— UCDren, kutsu izugarritzakoa ikusten da, eta gainera, oraindik ez dira argitu zuzendaria (Inaki Ochoa de Olza) eta erredaktore-buruaren arteko gorabeherak. Dena den, ametitutu behar dutela Jose Maria Esteban erabaki du Magistraturak.

"Consideramos que Navarra debe permanecer como comunidad política, libre y autónoma. Deseamos para Navarra el mayor nivel posible de libertad y autonomía foral que sea compatible con la unidad de la nación española", dio lehenbiziko edi-

torialak. Izenburutik hasirik, nabarmena da aldizkariaren ideia nagusia, hots, navarrismoa.

Gauzak honela ikusirik, ez dago ezer harritzekorik. Nolabait, pentsa zitekeen Nafarroako UCD, eta honekin batera UCD osoak, nahi izango zutela hauteskunde munizipalen aurretik beren kanpaina egin, batez ere "Punto y Hora"-rik kontra eginez. Gainera, hauxe da helburu nagusia: aldizkari "de choque" bat atera. Horrexegatik baliatu dira, ez erredaktoreez, baizik eta kolaboratzaileez, hots, kanpaina bukatutakoan, bidaltzerik posible izango duten pertsonekin.

Dena den, kosta egingo zaie helburua aurrera eramaten. Badirudi lehenengo alea UCDko afiliatuentzat (ez dakigu zenbat diren, baina Moscoso jaunak elkarriketa batetan dienez seirehuneren bat) eginga dagoe-

la: alde batetik Astrain diputatuaren Kongresoan aurkeztutako enmienda bat, osorik; bestetik Jaime Ignacio del Burgo-ren (hau ere UCDkoa) artikulua, eta azkenik, hau gutxi balitz bezala "La Merindad de Tudela en pro de Navarra" taldeari buruzko erreportaia (aski da Erribera aldera joatea honen partaideen "ekin-tzen" berri izateko).

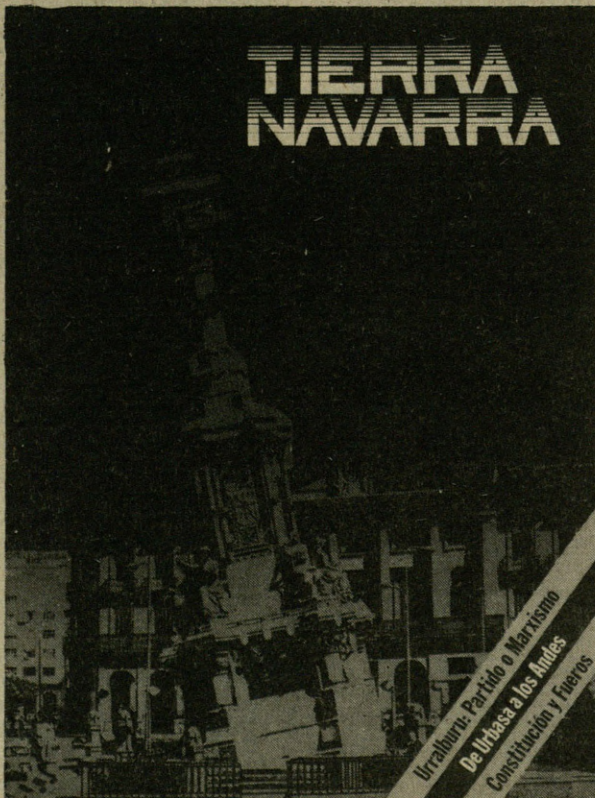
Badira beste gauza batzu aipagarriak ere. Adibidez, inork ez daki oraindik astekaria, hamabostekaria edo zer izango den. Dena dela, suskriptore izan nahi izango duenak "limosna" dextentea eman beharko dio aldizkariari. Ale bakoitzak hamabi duro balio duenarik, lau ale-tako suskripzioa 480 pezetatan jarri dute. Beraz, bi aldiz ordaindu behar ale bakoitza.

Lehenbiziko alean ez dago publizitaterik. Hau ez da beste munduko gauza. UCDei baitu honenbesteko dirurik, baina gauzak ez dira hor geratzen. Pentsa zernolako organizazioa dagoen, zeren bazeukaten orrialde bateko publizitatea ("Super Ser" enpresarena), baina galdu egin zitzaizkion eta orduan, patxadan, argazki bat jartzea erabaki zuten.

Azken puntua: kolaboratzaileen artean, Angel Pascual (PCren orain arteko Nafarroako idazkari nagusia izandakoa, eta Euskadi mailako Batasunaren Batzarrearen ondoan, probintziako burua) dago. Zer egiten ari den "pezero" bat UCDren aldizkari batetan? Beharbada, hauxe:

"Pezeren eskuetatik Euskadira etorria aldizkari honetarako nonbaitetik eroria; gauza bat aski garbi Pascualengan nabaria; agintzeko gogoia eta irabazleen egarria.

F. IBARGUTXI

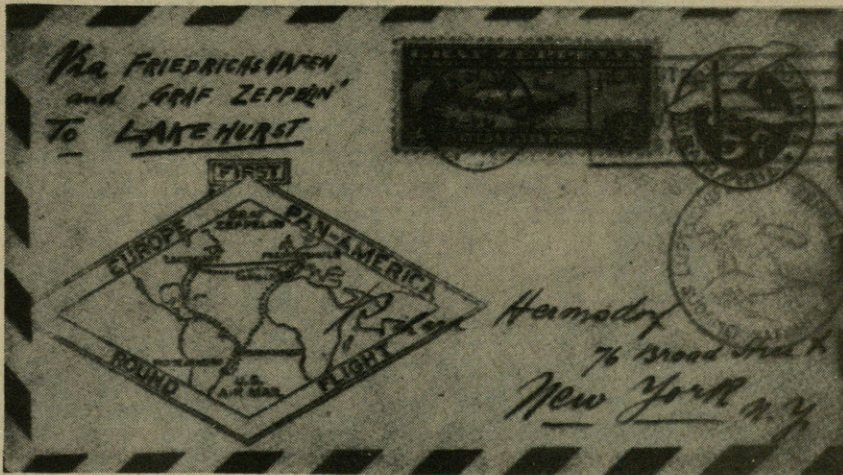

HOTS !

Euskaltzaindiaren D titulua eta Empresa Turistikoetako dituen gazte batek euskara eta euskal kulturako klaseak eman-go lituzke edozein ikastola edo ikastetxetan. Interesatuok dei ezauze Z. ARGIA Tel: 427786.

exfilma~78

ZERUKO ARGIA-ren 789. zenbakian, "Filatelikoak batu!" izenburuko eskutitza irakurri dut, "filateliko batek" izenpetua. Arrazoa du esaten duenean filatelia tema oso gutxi erabilia dela. "Deia" egunkariak zerbait idazten du gai hortaz, "Egin"ek deus, ez, "Anaitasuna"n zerbait idatzi izan dut noizbait, eta ZERUKO ARGIA-n ez dut tema hau erabilia izan denik ikusi. Huts hau gaur apurtu nahi nuke, filateliaren garrantzia azpimarratuz.

Ekainaren 24etik uztailaren 2rarte, Bilbon egin da EXFILMA-78 (Exposición Filatélica Nacional 1978) izeneko erakusketa: 180 expositoreek 800 bitrina aurkeztu dituzte. Bederatzi egun hauetan, Kiroltako Pabilioi Munizipalean joan direnak 2.500/3.000 izan dira promedioz egunero. Bitrinak pabilioiaren erdialdea batetzen dute, eta alboetan filateli etxeetako standak daude. Postaren bulegoa, banku-etxeetakoak, etabar., dena oso ongi eta txukun antolatuta. Erakusketan dauden seiluen balioa 800 milioi pezetatakoa omen da.

Bederatzi egunetatik bi, haur eta gaztetxoentzat eskaini dira, eta ikasleentzat ikasleek beren irakasleekin erakusketa bisitatu dute.

Zazpi bat bitrina Bergara-ko (Bidakruzeta, 16) Rosario Zabala-k aurkeztu ditu, gaia "Euskal Herria" delarik. Bilduma oso interesgarria, txukun egina, testuak euskaraz idatzita. Rosario Zabalaren bitrinek arrakasta handia izan dute ikusleen aldetik.

Tamalez, euskaldunen artean filateliak ez du izan orain arte eragin handirik. Eta pena da. Filatelia kultura da. Filateliak, pertsonaren jakituria aberastu egiten du. Seiluetan, nazioen historia plasmazten da, geografia ikas daiteke, bilduma egitean ordena eta gustua areagotzen dira, trukeak egitean jendea jendearekiko harremanak estutzen

dira, eta are gehiago beste nazioetakoekin egiten direnean. Seiluetan, gizon ospetsuen irudiak datoz, monumentuak, ikerkuntzak. Seiluen bilduma, kultura da. Eta euskaldunen artean oso abandonaturik dago. Dei bat, beraz, ikastolei: zabal ezazue ikasleen artean seiluekiko zaletasuna. Nola? Erakusketak antolatzeko.

Baina, nola antolatu? Nora jo laguntza eske? Hor duzue Rosario Zabala, Bergaran. Bilbon, Sabin Zubiri-k oso bilduma ona du. Ni ere gertu nago laguntzeko. Baina batez ere, hor daude elkarte filatelikoak. Euskal Herrian hainbat dira, eta hemen aipatuko ditugu haietariko batzuk:

Federación Vasca de Sociedades Filatélicas Apartado 33 - EIBAR
Sociedad Filatélica Vizcaina - Lede-
ma, 8, 3 - BILBAO
Grupo Filatélico de Iberduero - Gar-
doqui, 8 - BILBAO
Unión Filatélica Vascongada - Arte-
calle, 32, 2 - BILBAO
Agrupación Bilbaina de Coleccionis-
mo - Colón de Larreategui, 4, 2 -
BILBAO
Grupo Filatélico del Banco de
Bilbao - BILBAO
Agrupación Filatélica de Sestao - Pla-
za de España, 3, 1 - SESTAO
Sociedad Filatélica - BASAURI
Sociedad Filatélica - BARACALDO
Sociedad Filatélica
Apartado 33 - EIBAR

Sociedad Filatélica Guipuzcoana -
SAN SEBASTIAN
Sociedad Filatélica - VERGARA
Sociedad Filatélica - Villarreal de
Urrechua
Sociedad Filatélica - IRUN
Sociedad Filatélica - Alavesa - VI-
TORIA
Amigos del Sello - PAMPLONA
Agrupación Filatélica - TUDELA

Filatelista batentzat, seilu bil-
duma egitea hobby bat da, baina
jolasean, beste ondoren bi lortzen
dira: norbere kultura aberastu eta di-
ruari inbertsio on bat bilatu. Zeren
seiluen balioa, urteak igarotzeaz, igo-
tzen baita. Beraz, seiluetan gasta ze-
nezakeen dirua, ongi erabilia lego-
ke, ez bait litzateke alferrean eral-
gia izango.

Irakurle: inoiz bildumarik egin
ez baduzu, eta egin nahi baduzu, has
zaitez bi aldiz pentsatu gabe. Baina
hasi aurretik, eska ezazu ahulkua da-
kien bati: zeintzu seilu bildu behar
dituzun, nola, etabar. Has zaitez

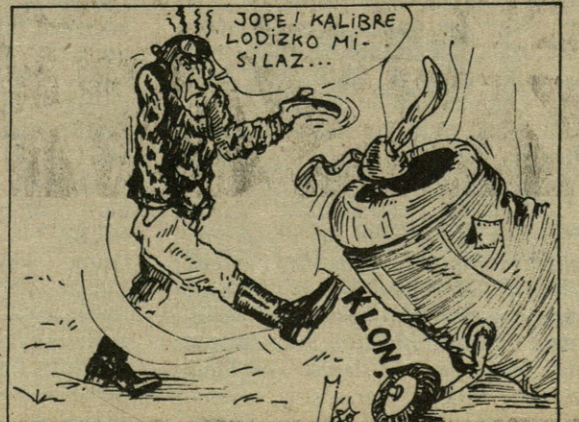
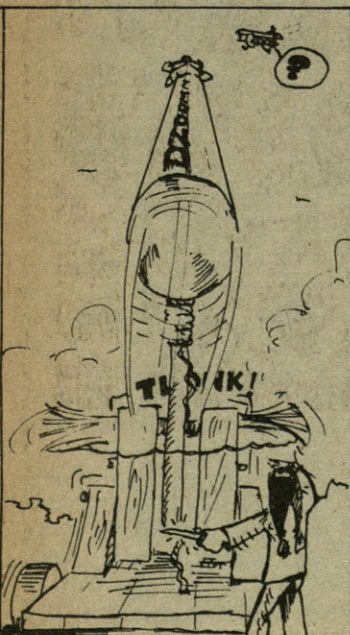
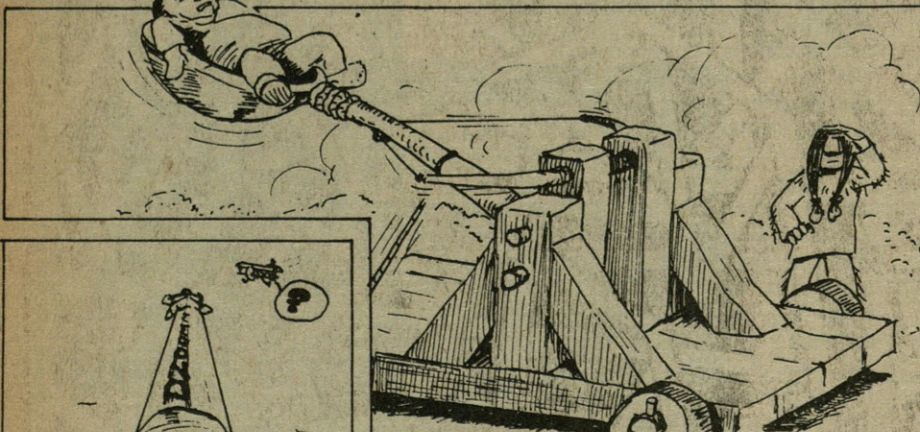

hasieratik ongi. Ahal baduzu, igande
goiz batez, joan zaitez Bilboko Pla-
za Berrira, eta han ikus dezakezu
aide librean, merkatu filatelikoa. Zu-
re seilu zaletasuna han bero eta giro
daiteke. Hamaiketarik ordubiak arte,
eta neguan bereziki, ehundaka lagun
biltzendira trukatzeko, salerosketan,
etab.

Zenbat filatelista dago Euskal
Herrian? Elkarteetan bildurik bost
mila inguru, eta "por libre", hoguei
milatik gora. Animatzen al zara? Has
zaitez seiluak biltzen, berri-
tuak trukatzeko... eta ikusiko duzu
zein polita den.

XABIER GEREÑO

erdi-putz

garelako aurrera

Bai, badakit eta egia da, egia da eguna iritsiko dela eta hilko naizela. Bai, badakit eta egia da, eguna iritsi zela eta jaio nintzela. Bai, denoi, denoi iritsiko zaie eguna.

Bizitza, ...oi amets tolesgabea, goiz batekin hasi eta gau batez amaitzen den hegalkulunkada!

berriz, heriotza... hori duzu egia.

Ikus, bai, ikus larrosaren gorritasuna, ama baten maitatzea, zeruaren bakea!

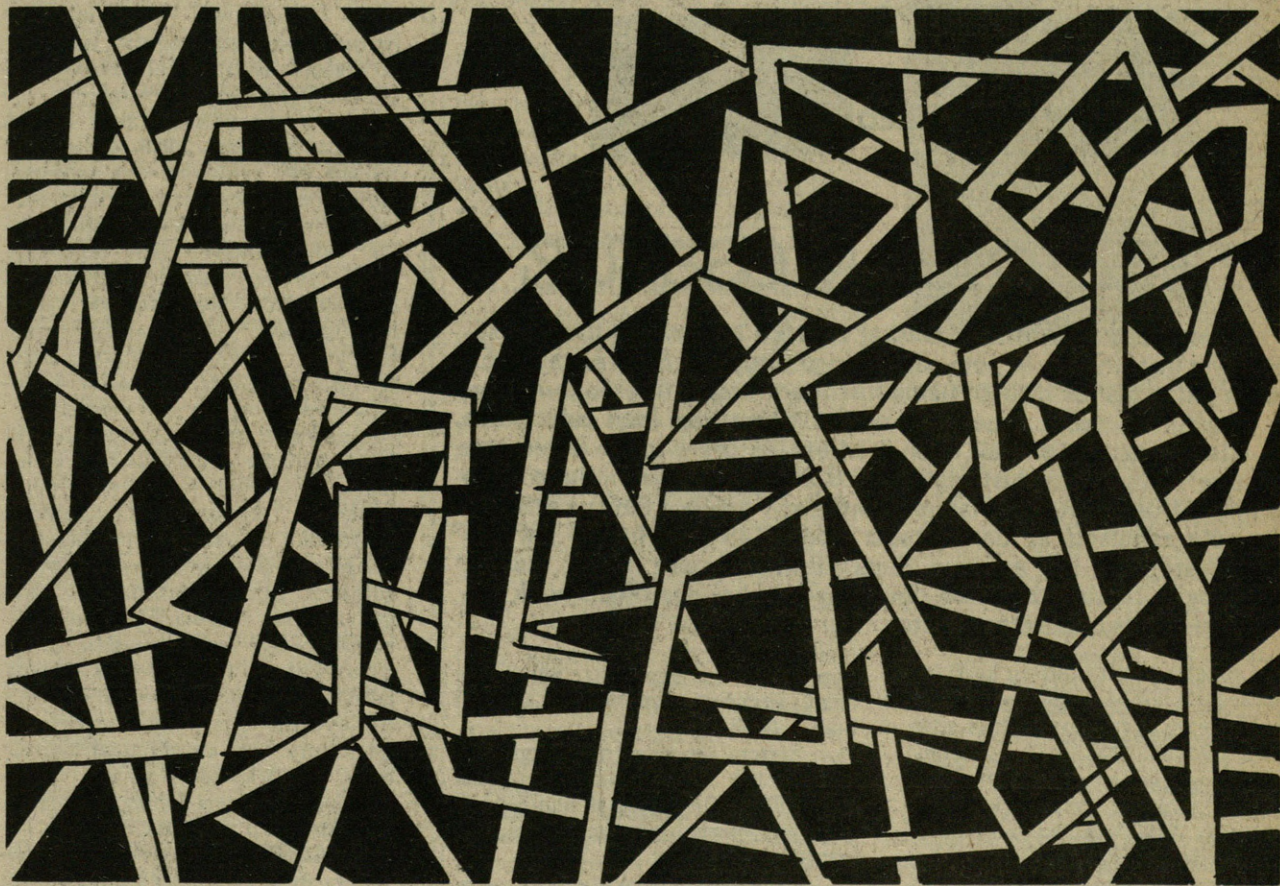
Aditu, bai, aditu txorien eztabaida, olatu hauskorren estanda, antxeten oihu zorrotza!

Zure lagunaren esku zabalariz zurea eman, eman, aditu,

ikus, ikus, orain, dezakezula!

Heriotza, bizitzaren hegalkulunkada ondoren, amiltze sakon eta iraunkorra. Heriotza, zoroen ametsa, gaurko gizartearen beldurrik ederrena. Heriotza, gure amiltze eta amaiera. Bizitza, krabelin bat ahoan, eta goazen aurrera!

EDUARDO FANO, 14 urte

hutsuneak osatuz

Denok ezagutzen ditugu Euskal Herriko historiari dituen hutsuneak, eta hutsune horik bete gabe ditugu oraindik. Saiakera eta istidiodio on batzu eginak ditugu, baina historiaren espektroaren puntu asko aztertu eta osatu gabe dugu oraindik. Urrutiegia joan gabe horra hor euskal nazionalismoak duen ikerketa historiko sakon baten eza. Hutsune hau euskal historigile batzu ari dira betetzen. Julio Caro Baroja, Alfonso Otazu, Manuel González Portilla, Patxi Letamendia... eta zabalegia ez den "etabar" bat. Zerrenda honen barruan beste historigile bat ezaguna dugu: Emilio Lopez Adan, Beltza. Beraz, egile honen azkeneko liburu hau euskal nazionalismoak duen zenbait hutsune osatzera dator.

Globalki ikusirik liburu berri honen xederik aipagarriena egileak berak liburuari egindako sarreran adierazten duena da, gure ustetan: "gaurko egoerak aurrean aipatu ditudan aktualitate eta etorkizunari dagozkien lanak egitera bultzatzen du" adierazi ondoren, "El nacionalismo vasco, 1876-1936 liburuan agertzen diren karlismo eta aurreneko nazionalismoarekiko tesisen osagabetasunaren aurrean halako barruko min bat edo sentitu dut. Ezker abertzalegoaren multzo zabalek lan horri egindako arretak pundu horik zehazteko ahalegin bat egitea mugimendu nazionalistaren sorre-

raren hauzia argitzeko baliagarria izan zitekeela suposatzen eraman nau", dio Beltzak.

Sarrera interesgarri bat egin ondoren, lau atal handitan bereizten du egileak liburuak, atal handi hauk zenbait apartadutan bereiztuak ere agertzen direlarik:

1- Karlismoaren izaera. 2- Kapitalaren pilatzea eta espagnolismo oligarkikoa. 3- Anarkismotik nazionalismo burgesera. 4- Proletargo nazionalistaren sorrera.

Liburuaren laburpen eta aurkezpen on baten bila balego irakurlea, sarrerara jo beharko luke. Ondorengo ataletan agertzen diren zehazta-

sunak eta deskripzioak alde batetara utziz, mugimendu karlistaren ezezagune batzuren azterketa zentratu egiten du lehenik; karlismo mugimenduan eta aurreneko nazionalismoan nabari den "Mediación" delako fenomenuaz kontsiderazio batzu egiten ditu bigarrenik, ondorengo hitzokin sarrera amaituz: "Honela, epealdi honen historia bitartekotza (mediazioa) bikoitz batena izango zen, nekazalago eta proletargo alienatuen ezintasunarena beraien borrokei esanahi iraultzaile bat emateko zentralizapen burgesaren aurka alde batetik, eta dominatzaileak eta zapaltzaileak ziren bi multzo soaiali egindako zuzendaritza politikoaren transferentziarena bestetik, multzo sozial hauk jauntxoak hasieran eta burgesak gero, beren klase-egoeraren arabera, borroka herrikoia zapaltzaileen arteko konpromisozko ondorioetara eramaten saiatuko direlarik. Hau da liburuaren gai nagusia".

Hitzok irakurrita gero, irakurleak liburuaren kapituluetan barruratzeko badu gogorik, Aurreneko atalean Hego Euskal Herriko Aintzinako Errejimenaz aztertzen da.

Klase herritarrak alde batetik, eta klase dominatzaileak bestetik bereizten eta aztertzen dira hasieran, karlismoaren sustraiak, motibazioak eta sorrera gero sakonki estudiatzeko. Don Carlos-en alde borrokatu zuten multzo sozialen sailkapena egin ondoren, bakoitzaren egiazko motibazioak deskribatzen dira. Egilearen ustez motibazio hauk seriozki aztertzen ez badira karlismoaren fenomenua ezin uler daiteke, edo sasi-interpretazioak egiteko arriskuan gaudeke. Aintzinako Errejimenaren krisialdian eta beronen inzidentzian karlismoaren sorreran zentratuko da batipat kapituluak. Euskal gizarte tradizional baten aurrean aurkitzen gara. Estructura produktiboa nekazal sistema bat izango da, baina nekazal kapitalismoarek ez dugu aurkituko. Produktoreak eta lurjabeen arteko giza-harremanak zeharo bereziak dira, tradizional estructura bati, cuasi-feudal nahiago bada, dagozkionalako, gizarte honek aintzinako sistema feudalararekin iraupen garbi bat duelarik. Sistema honen krisisaldiak harreman ekonomiko eta juridiko berezi hau kolokan jarriko ditu, nekazal gizartearen giza-harreman guztiak zintzilik jarritz. Krisisaldi hau aldaezinezkoa zen, barneko kontragesanek horreraz zaramatelako, baina prozesuaren gorabeherak eta ondorio konkretuak kanpoko arrazoi batzuei "esker" euskal gizartearen kontra bueltatuko dira.

DERSU UZALA

Kurosawa, 67 urte, japoindar zine direktoreetatik ezagutuene-takoa eta Mendebaleko iturrietatik gehien edan duena da. Bere zine-rako motiboak Shakespeare, Gorki, Pirandello, Dostoievski, Sime-non edo Ed. McBainen aurkitu ditu. Honen hiru filma hobereneta-koak Mendebaleko hainbat direktorek kopiatu ditu. Honela: John Sturgesen *Los siete magníficos*, *Los siete samuraisen* kopia bat da; Martin Ritbek berriz, *Rashomon* filmatik *Cuatro Confesiones* egin zuen; Sergio Leonek *Yojimbo* filmatik, *Por un puñado de dólares* egin zuen.

Hoge bat filma egin ditu: *Ikiru* / *Vivir*, *El infierno del odio*, *Barba Roja*, *Dodeskaden*. ... Azken hau egin ondoren bere burua urkatzeko asmoak egiten ditu (1971-XII-22) bainan kasualitate batez ez da hil-tzen.

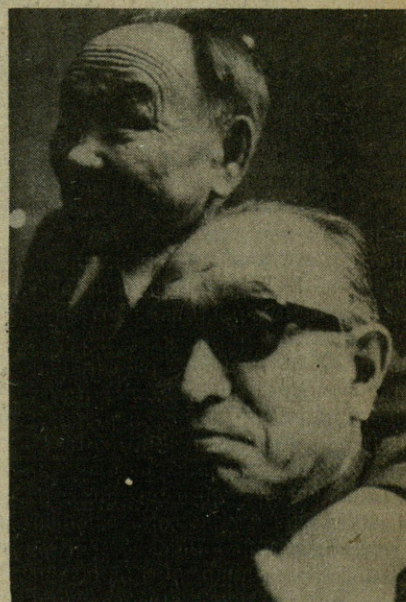
Ordutik ez da inon agertzen, eta 1975. urtean *Dersu Uzala* filma egiten du. *Dersu Uzala* filma, ga-rai gabeko filma bat da, naturari abesti bat, abentura filma bat... Arseniev ikusketari bat da eta *Dersu* ehiztaria. Honek bere emazte eta semea nafarreriz galdu ditu eta bizi-tzeko arrazoin bakarra naturarekiko harremanak ematen dio (eguzkia eta hilargia dira pertsonai garrantzitsu-enak). Bi pertsona haien arteko adis-kidetasuna agertzen da filma hone-tan.

Filma mota honek beste hainba-tengana eramanten digu pentsamen-dua: *Dovjenko*, *Flaherty*,... baita ere *Los dientes del diablo* / *The Savage innocents* egin zuen *Nicholas Ray*-engana. Filma guzti hauetan lehen-goaren naturarenganako maitasuna agertzen da. Kamara ez dadila inon-dik agertu. Natura bakarrik bere edertasun guztiz, errealtateak da adie-razpenbidetatz hartzen dena.

Ez da *rousseauzale* edo filma simple bat: hirietatik bizitzara igaro-tze bat da, lehengo bizimoduaren in-bidia. Egun 1978. urtean ero, misti-ko, abentureroen amets bat bihur-tzen ari den horixe goraiatzaren du filma horretan. Hala ere, sentimen-tu zaletasunik, kontzientzi faltsurik ez da agertzen filman.

Dersu Uzalaren era lehen pertsonan eginga dago. Hori filman bis-tako bi pertsonai horien bitartez lo-tzen du. Garai eta imaginaren bitar-tez filmaren esanahi garrantzitsua agertzen digu: ez dela pertsonai batzuren filma, izenburutik azkenerai-no pertsonai bati egiten zaion ome-naldia baizik.

1910. urtean asten da historia. *Arseniev*, *Korfouskayara* iristen da. *Dersuren* hilobi ondoko bi zuhaitz.

Kurosawa bere interpretearekin Parísen (1976)

galantak moztu dituztela ikusten du. Moztu, etxeak egiteko egin dute. Lehen ohian zena orain etxetz betze-ko; hemen hasten da flaschback bat bi zatitan: bata *Dersurekin* topatu ze-nean 1902. urtean eta bestea ia *Dersu* hilzorian zegoenean 1907. urtean.

Lehen zatian *Kurosawak* *Dersuren* erretrato egoki bat, honen solidaritate sena eta ezagueraz aspima-rratuz egiten du. Bigarren zatian erre-tratoa gehiago iluntzen da: *Dersu* za-hartua, eta bista galtzen ari denez, *Taigan* ezin da jarraitu. Honen ondorioz *Arsenievek* egiten dion kon-bitea -*Jabarousk* hirira bizitzera joa-teko konbitea - onhartzea behartua dago. Bainan hirian ezin dela bizi las-ter konturatzen da.

Kondaira ximple hau sakontasun eta lasaitasun handiaz agertzen digu, inongo etiketarik eraman ez dezake-en lan eder eta bakar batetan bihur-tzen du.

JOSE JULIAN BAKEDANO

Ondorengo kapituluak, ezaguna-goak bazaizkigu ere, metodoloji berberari jarraitzen zaio. Kapitala-ren, pilatzeari eta oligarkismo españolistari dagokienez beraien sorrera argi bat emanez, euskal oligarkiaren politika españo-listaren zergatiak aztertzen ditu egi-leak, kanpo. arrazoi batzuren jite de-terminantea baieztatuz. 1876. urte-rako Euskal Herriaren integrazioa Espainiako nazio-estatuaren baitan jadanik eginga zen, eta orduko euskal oligarkiak ez zuen oraindik estatua-ren politikaren nagusigoa. Aitzitik, data horren ondoren eta oligarkia honen egokiera testuinguru politiko eta ekonomiko berriari dela bide, orduan eta ez lehenago hasten da multzo sozial hau nagusigo politi-koa eskuratzen españolista derrigo-rrez bilakatuz.

Aranismotik nazionalismo gur-gesera deritzaien atalean Beltzak aranismoaren sorrera azertu. on-doren, gerra-aurreko nazionalismo arte doan epealdiaren historikizun guztiak adierazten ditu. Egia esan, gure ustez behintzat, egileak lortu egin du bere xedea, El nacionalis-mo vasco liburuan baino askoz gar-biago eta zorrotzago aztertu baitu hauzi hau, atal hau liburu horren osagarri bilakatuz. Azkeneko kapitu-luan, proletargo nazionalistaren so-rrerari dagokiona, berriz ere datorki-gu egilea "bitartekotza" fenome-noaz. Honela, behin aztertu proletar-go horren sorrera ondoren, beronen motibazioak zuzendaritza politikoa-ren transferentzia burgesia lokalari egiterakoan esplikatu digu Beltzak.

Hemen dugu beraz Euskal Herri-aren historiarekiko liburu sakon bat, irakurtzeak penarik mereziko lukee-na, alegia. Oraingo honetan ezeren kritikarik ez dugu egin, deskribapen bat soilik baizik, laburregi izanarren lekuri ez baitugu. Baina zerbait esatekotan, erdaraz idatzitako liburu bat dela esan beharra dago. Eus-kal historia euskaraz egin beharko li-tzateke ordea. Zorionez Beltza ere konturatu da hontaz eta Ipar Euskal Herriaren Historia deritzan azkene-ko saioan euskaraz aritu da. Ea he-mendik aurrera historigile "vasco"ek etxenplu berberari jarraitzen dioten.

Kapitulu honetan, karlismoaren sustraiak eta motibazioak sakonki eta garbiki esplikatzaren dira. Hauzi-aren muina hauxe dateke: karlismo mugimendua osatzen zuten multzo sozialaren motibazio zehatzak, bai eguneroko bizimodu mailan, nola lan aldetik, hala giza-harreman ikus-pegitik, aztertzen direnean.

JOSE LUIS ALVAREZ

aste giroa

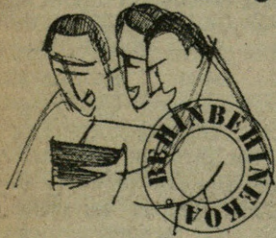
UZTAILA 16/23

LIBURUAK

HITZ EGIN!, oinharritzko euskarazko metodoa. Ikaslearen liburua eta ariketa idatziak, 1. maila. EUSKALTZAINDIA. 300 eta 200 pta.

ALEXANDER inglezko metodoaren adaptazio bat da Euskaltzaindiaren Oinharritzko Euskarako Batzordeak egin duen hau. Ezingo gara metodo faltaz kexatu. Eta ingelezko metodo baten itzulpen izateak—lehen adaptazioa esan dugu baina orain dudan jarri gara—, honelako gauzak esan araziko die ikasleei: "Ni Mikel aiz. Ni polizia naiz". Edo matxistak ez izatearren: "Ni Asun naiz. Ni polizia naiz". Edo: "Nire ize-na Karmen da. Ni espainola naiz". Gainerantzean behar baino lehen ikasi beharko dituzte ezezko esaldiak. Agian polizia autoktono edo autonomoa izaten dugunerako da metodo hau.

HITZ EGIN!

OINHAIRITZKO
EUSKARAZKO
METODOA

IKASLEAREN LIBURUA
1. MAILA

JALGI HADI, Ikaslearen liburua I, Hondarraitz. ELKAR, S.A. 109 or., 325 pta. Ezaguna duzuen JALGI

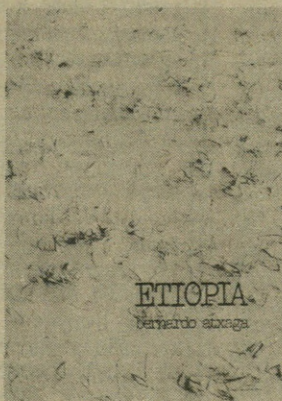

HADI metodoaren lehen ikaslearen liburua. Eta aurkezteko hasierako oharra baino hoberik ez: "Liburu hau ez da etxean bakarka ikasteko. Laguntza bat besterik ez da ikasgelan ikasia gogoratzeko. Nola erabili, ikaslearen (uste dut irakaslearen esan nahi dutela) liburuan adierazten zaizu". 6. ikaskietatik aurrera irakurkuz osatzen dira marrazkiak. Hemengo historiak, zorionez, "Hitz egin!"-ekoak baino normalagoak dira.

ERREKALDE KALEKO BURRUKA, oinharritzko euskara. 1. maila. Fikzioa. Argitaratzaile: EUSKALTZAINDIA. 29 or., 50 pta. Liburuxka hau HITZ EGIN metodoari lotua dator. Oinharritzko Euskararako Batzordeak Leslie Dunkling-en liburutik egin duen itzulpena da. Edo adaptazioa izenei dagokionez. Gainerantzean ez dugu uste. Izan ere Errekalde kaleko burruka Bilbo alde hortan izandako burrukaren bat izango zela pentsatzen genuen guk,

baina ez; ez du batere horren itxurarik. Konstruktore batek etxe berriak egin nahi ditu kale batetan eta horko biztanle batzuk—amona bat eta bi biloba—horren aurka altxatzen dira, beste jendea ere beren alde jarriaz. Azkenean, ez dakit nola, konstruktorearekin konpontzen dira eta bakoitzarentzat etxe haundi bat eta lorategi haundi bat lortuko dituzte. Bukarera Idoia burrukalariak Bukarera Idoia burrukalariak eta Zalbide jauna konstruktoreak: "Pikotara burrukak!" esango dute. Ez genekien hirigintzako arazak—edo bestelakoak—horrela konpontzen zirenik. Errenteriarrek badute nondik ikasi. Barka hainbeste luzatu banaiz, baina ikaragarri inspiratu nau "Errekalde kaleko burruka".

ETIOPIA, Bernardo Atxaga. POTT liburutegia. 200 pta.

ZIUTATEA zen bezala, biaje bat azaltzen da ETIOPIA. Biaje bat degradazio batetan, hasieran oso dramatikoan gero TBOetako zitat hartzeraino. Hau bederatzia kapitulutan zehar eta poesia eta prosa nahastuz. Hiru poema euskaratik er-

darara itzulita daude. Liburu hau POTTek atera duen lehena da. Bitarteko haundirik gabe dago eginga—idazmakina normal batetako letra, e. a.—. Hori aitortzen du Atxagak berak sarrean: artisaun modan egin da liburua bera, gauzak dauden bezala daudela ez baitut beste soluziorik aurkitu. Azala eta argazkiak J.M. Susperregik egin ditu. POTT-en helbidea: HAUZOA; Julián Bolívar, s/n. Barrio Santutxu, BILBAO.

COMPOSICION ENTRE LA LUZ Y LA SOMBRA, Julia Ochoa. 85 or., 175 pta.

A los 25 años de estar sobre la Tierra, y después de haberme dado contra 1702 esquinas, creo que todavía me quedan plumas en las alas. Honela aurkezten du bere poema liburua—edo hobe, bere burua—Julia Ochoa donostiarrak.

LAS FORMAS COMPLEJAS DE LA VIDA RELIGIOSA, religión, sociedad y carácter en la España de los siglos XVI y XVII, Julio Caro Baroja. AKAL 622 or., 1.200 pta.

Egileak aitortzen duenez, 1974ean eman zituen hitzaldi batzuren lanari jarraituz osatu du liburua, baina 1936ean, Nafarroako herri batetan, katoliko talde desberdinek gerraren aurrean nola erreakzionatzen zuten ikustetik bururatu zitzaion gaia. Esan beharrik ez estudio oso dokumentatua dagoela, baina espezializatu samarra da noski.

ALDIZKARIAK

TIERRA NAVARRA. N. 1 Julio 1978. 40 or., 60 pta.

haur baten jabe

RUFINO IRAOLA

Bertso kantari natorkizu gaur
o! gure seme laztana;
zu zara gure amets ezia;
zu zara gure poz dana;
zu serbitzeko beti gerturik
daude aita eta ama;
ahuxe da lan bat segi ta segi
eta nekatzen ez dana.

Izan ere zu, o! gure puska
hain zara zoragarria,
dirudizuna izar artetik
munduraino eroria
Baina ez dugu maite delako
inondik bereizgarria,
baizik delako geure sustraitik
sortu eta etorria.

Ikusi eta gisa honetan
geure baratza loratzen
aita bat nola aspertuko da;
bere semea goratzen?
egun guzia pasatzen dugu
mima eta adoratzen
ez dut urruti ibili behar
ez banaiz ere txoratzen

Oso zaila da probatu gabe
esan eta sinistea,
eta bestalde ez probatzea
izan behar du tristea,
mundualdia igaro eta
fruiturik ez ikustea,
penagarri da azken eguna
esku hutsik iristea.

Haur batek aita engainatzen du
erraz da hutsaren baitan,
nahikoa da irrifartxo bat,
haren ezpaintxo alaitan;
besterik ezer denik ez gara
oroitzen aski garaitan,
hura guretzat ez da ordaintzen
mundu guziko miloitan.

Harrigarri da pertsona batek
edukitzen duen sena,
ume bat zenbat maitatutzen den
seinale bat nabarmena,
lotan galdurik badaukat ere
besteentzat entzumena,
danbor hots bat neretzat haren
txintakorik txikiena.

Ez dira izan inoiz aberats
zure ama eta aita,
beraz alde bat utz grina hori
alferrikan zaude zaita,
beste herentzi klase bat askoz
inportanteago baita:
euskaldun izaten erakutsi
eta elkar ongi maita.

Baina. Bianditz, sortu zaitugu
negar malkozko munduan,
nahi bai baina leku hoberik
hautatu ezin genduan.
Aita ta ama izan itzazu
zere bizitzan goguan,
toki txiki bat gordeaz beti
kezka guzien onduan.

Ni bezalatsu aurkituko da
beste edozein guraso,
publikatzea ez dela inor
atrebituko akaso,
baina ixilik edukitzea
zaila da neretzat oso,
ez baitut inoiz bizitzagandik
honenbeste grazi jaso.

Familia bat osatzen dugu
ama dugula tarteko,
bera izan da zorion honen
sortzaile ta bitarteko.
Heriotzea ez da izango
geroz eta apartego
baina badugu zertaz gozatu
guk, bizi garen arteko.

hormazprayko

zeruko argiaren eranskina
hormastekaria

150 pezeta

ederrak bezain egokiak

Gaurko sukaldea ez da garai batetako gure amonek beren kuzinaketak egiten zituzten, usaitsu eta keez estalitako leku desegoki baten antzekoa.

Gaur garbitze errezeko toki egoki bat da. Gauza bakoitzak bere apala du, eta familiak bere bizitza leku apain eta atseginean dagi.

YANY-k, bere era askotako modelo eta koloreen bidez, sukaldea atsegina ezezik, lanerako eroso izaten ere lagundu du; eta bere sukalderako erredizak ederrak ezezik egokiak izan arazten saiatzen da merkatuan diren azken hitzeko lagungailuak erruz erantzirik.

MUEBLES DE COCINA